

است.

[دنا ۱۸۸۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۵

آغاز: سوره یس مکی هی اس مین تراسی آیتین هین اور کوفیون کی نزدیک براسی سات سوستائیس؛ انجام: حفظ امان کی ساتهر کهی اوریهان خاتمه بخیر کوی اوردهان کناهن سی نجات دی بفضله و کرمه
خط: نستعلیق، بی کاه، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۱۱۱ گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵ × ۲۴ سم [ف: ۵ - ۲۳۱]

● تفسیر الملاغم / کیمیا / عربی، فارسی

tafsīr-ul malāgim

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

وابسته به: الملاغم الاول = الملاغم البرانیة (کتاب ۱)؛ جابر بن حیان (۱۲۰-۱۹۸)
از جابر بن حیان با سریندهای باب: باب، فاما الظاهر بان تأخذ الزیق حیا. باب، المقالة الثاني، قد تقدم شرحنا المقالة الاولى ...
[دنا ۱۸۸۳]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۲/۴

آغاز: کتاب تفسیر الملاغم لجابر بن حیان، حمدله، صلاة، هذا تفسیر المقالة الاولى من کتاب الملاغم و هی البرانیة فیها العمل البرانی ...
ترجمه: ... کتاب تفسیر الملاغم از جابر بن حیان. شکر و سپاس مر خدای را که پرورنده عالمیان است و درود بر ختم نبیان و بر آل او؛ انجام: تأثیر الصبغ، فاعرف ذلك انشاء الله تعالى. تم الكتاب و الحمد لله رب ...
خط: نسخ پخته، بی کاه، تا: قرن ۱۱؛ زیر نویس نستعلیق تحریری؛ ۱۵ گ (۴۸-۶۲) [ف: ۱ - ۵۸]

تفسیر ملافتح الله < منهج الصادقین فی تفسیر القرآن المبین و الزام المخالفین

● تفسیر منافع الاعضاء لجالینوس / طب / عربی

tafsīr-u manāfi‘-il a‘dā’ li-jālīnūs

نیشابوری، عبدالرحمن بن علی، - ۴۷۰ قمری

neyšābūrī, ‘abd-or-rahmān-e-bn-e ‘alī (- 1078)

وابسته به: منافع الاعضاء؛ جالینوس (۱۲۹-۱۹۹)
گویا تألیف ابن ابی صادق نیشابوری. متن این کتاب در مجموعه شماره ۴۹۱۴ دانشگاه هست و جز متنی است که در شرح ابوالفرج عبدالله بن الطیب بر آن که آن هم در دانشگاه به شماره

می رسد به تعلیم دوازدهم آن همچنین مقاله دوم که بیست تعلیم است و مقاله سوم که پنج تعلیم است و چهار تعلیم مقاله چهارم و دو تعلیم مقاله پنجم را دارد و به پایان می رسد؛ خط: نسخ کهن، بی کاه، تا: قرن ۶ و ۷، جا: بیت المقدس؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه نزد ابومنصور طیب در بیت المقدس خوانده شده؛ مهر: محمد یوسف، محمد تقی الشریف؛ عنوان «تفسیر الشیخ ابی الفرج عبدالله بن الطیب لکتاب جالینوس فی تشریح العروق غیر الضوارب» یا «... لمقالات جالینوس فی التشریح» در میانه دیده می شود؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴ - ۴۳۸]

● تفسیر المقالة الثانية من کتاب ارشمیدس فی الكرة

و الاسطوانة / هندسه / عربی

tafsīr-ul maqālat-iṭ ṭānīya min k.-i arašmīdus fi-l kura wa-l usṭuwāna

اوطوقیوس، ق ۶ میلادی

otoqīūs (- 6c)

سزگین از این رساله به عنوان «جمل ذکرها اوطوقیوس فی تفسیره للمقالة الثانية...» یاد کرده و افزوده که نسخه پاریس ترجمه ثابت بن قره است.
[دنا ۱۸۸۳؛ تاریخ التراث العربی، المجلد الخامس (الریاضیات) ۱۵۳-۱۵۶ و ۲۳۳-۲۳۴ و ۳۳۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۶/۲

آغاز: بسمله ... جمل ذکرها اوطوقیوس فی تفسیره للمقالة الثانية من کتاب ارشمیدس فی الكرة و الاسطوانة و حکى أنها فی استخراج خطین بین خطین تنبو الی الأربعة علی نسبة واحدة لجماعة من القدماء و هم ایرن و فیلون، الیزانطی و ابلونیوس و دیوقلیس و بانوس و هوارمس و ماخس و ارسطانیس و نوقومیدس و افلاطون و ارخوطیس. ذکر ما قال ایرن فی کتاب المدخل الی المجانیقی؛ انجام: الأول من المقالة الثانية من کتاب ابلونیوس فی المخروطات و ذلك ما أردنا أن ابین. تم کتاب اوطوقیوس.
نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال، مادرید اسپانیا، ش ۹۶۰؛ خط: مغربی، بی کاه، تا: با تاریخ ۷۴۲ق؛ ۲۱ ص (۲۳-۴۳)، ۲۹ سطر [عکسی ف: ۳ - ۳۵۹]

● تفسیر مقبول / تفسیر / اردو

tafsīr-e maqbūl

هندی، عبدالله بن بهادر علی، ق ۱۳ قمری

hendī, ‘abd-ol-lāh ebn-e bahādor ‘alī (- 19c)

ترجمه و تفسیر بسیار مختصری است از سوره های، یس، رحمن، واقعه، تارک، نوح، عم، مزمل، جن. این کتاب را به راهنمایی مولوی عبدالملک بن مولوی محمد صادق و محمد حسین بن محمد سلیم و به دستور مولوی محمد عبدالحلم انتخاب نمود

فرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

وابسته به: اسطقس الاس الاول = اسطقس الاس علی رأی
الفلاسفة؛ جابر بن حیان (۱۲۰-۱۹۸)

الاسطقسات الثلاثة و تفسیرها = اسطقس الاس علی رأی
الفلاسفة و الدیانة؛ جابر بن حیان (۱۲۰-۱۹۸)

شرح و تفسیری است کوتاه بر کتاب اسطقس خود مؤلف،
(اسطقس، معرب از یونانی است و به معنی ماده و اصل هر چیزی
است و جابر ظاهراً سه رساله اسطقس دارد). پرفسور فؤاد
سزگین عقیده دارد این کتاب همان کتاب غرض الاغراض
اوست. طبق تصریح مؤلف، این کتاب نیز جزء تألیف صد و
دوازده گانه اوست. (سید محمود مرعشی)

آغاز: بسملة الحمد لله وحده انی عازمه فی هذا الكتاب ان اشرح
کتاب الاسطقس وهو ثلثة اجزاء وذلك انی جمعت فی جمل
معانی کتب المائة والاثنی عشر وجعلته اولها و فاتحاتها ومقدمة
بین یدیها ...

انجام: وانما تعرض هی هنا تعریضاً بذلک كما رایت والسلام تم
کتاب التفسیر الاسطقس الاس وهو المسمى بالتفصیل الاول
چاپ: بمبئی، چاپ سنگی، ۱۸۹۲ م در «مجموعه احد عشر
کتاباً فی علم الاکسیر»

[دنا ۱۸۴/۳؛ ریحانة الادب: ۱۱۱/۵؛ تاریخ التراث العربی: ۳۱۱/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۳۲/۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، کا: بهائی بن احمد العاملی، تا: اواخر قرن ۱۲ یا
اوایل قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، گک (۵۲)، ۲۶ سطر، اندازه:
۸×۶سم [ف: ۳۲-۷۵]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۹۰/۷-۳۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج زیتونی، گک، ۲۷
سطر، اندازه: ۳۰/۵×۲۱سم [ف: ۲-۹۹۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۱/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جا: حیدرآباد؛ گک (۶۱-۶۲) [ف: ۴-۱۰۲۲]

● تفسیر کتاب البول / طب / عربی

tafsīr-u k.-il bawl

وابسته به: الجوامع فی البول = الابوال = جوامع کتاب جالینوس
فی البول؛ جالینوس (۱۲۹-۱۹۹)

تألیف یکی از قدمای اطباست بر کتاب البول از تصانیف
جالینوس در یازده «مقاله» - قال جالینوس البول یكون من الکبد
و یدل علی امراضها و صفاتها و بقوتها خاصة؛ - قال جالینوس فی
المقالة الثانية ینبغی لمن اراد احکام نظر البول ان یكون ذا علم و

کرده. ابن سینا در شرح اثولوجیا چند بار از الحکمة المشرقیة یاد
و بدان احالت کرده است. آنچه بدوی چاپ کرده میمر ۳-۸
است و به جز میمر ۸ شرح دیگر میمرها به صورت فقراتی است
تعلیقه مانند و هر میمر با حروف ابجد شماره گذاری شده، در
میمر ۸ در آغاز فقرات «قال» آمده است. (عبدالحسین حائری)

آغاز: بسمله. آ. لیس یعنی ان نفس الانسان کانت موجودة قبل
البدن مدة لا ینزع الی بدن و لایلابسه، ثم صارت الیه، فان هذا امر
انجام: و اما ان الخطاء کیف یقع منها و کیف یزول عنها و کیف
یعود الیها ففیه کلام طویل. [پایان حقیقی کتاب همین است که
در اینجا قید شده در بعضی از نسخ از جمله در نسخه چاپی، در
ذیل میمر ۸ فقراتی به نقل از شیخ افزوده شده و در فهرست
قنواتی و دکتر مهدوی در پایان رساله، فقرات مذکور نقل
گردیده]

چاپ: با تحقیق عبدالرحمن بدوی در ارسطو عند العرب، جلد ۱
[دنا ۱۸۳/۳ (نسخه ۵)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۴/۶-۲

نسخه اصل: اسماعیل صائب ش ۴۶۰۵؛ خط: نسخ، بی کا، تا:
۶۹۶ق، ۱۹ سطر، [فیلمها ف: ۱-۴۴۹]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۸۱۰/۱

خط: نستعلیق، بی کا، تا: جمادی الاول ۱۰۸۷ق؛ کاغذ: اصفهانی،
جلد: تیماج سرخ ضربی، ۱۰ گک (۲-۱۱)، اندازه: ۲۵×۱۲سم
[ف: ۳۹۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۴۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین الدین شیرازی، تا: محرم ۱۰۸۸ق؛ کاغذ:
اصفهان شکرری رنگ، ۲۴ص (۲۹-۵۲)، ۲۱ سطر، قطع: نیم
خشتی باریک، اندازه: ۲۵×۱۲سم [شورا: ف: ۵-۳۰۷]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۶۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: جمادی الاول ۱۱۰۵ق؛ در ۱ جمادی الثاني
۱۱۰۵ مقابله شده؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن آبی، گک (۴۱-
۵۶)، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۱۵سم [ف: ۹-۲۰۷]

۵. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۱۹۰/۱

آغاز: ای یشتاقل الی ان یراه؛ انجام: برابر

در فهرست با عنوان حاشیة فلسفیة آمده است؛ خط: تحریری،
بی کا، بی تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۳ص (۱-۱۳)، ۲۷-۲۹ سطر، اندازه:
۲۴×۵/۵سم [نشریه: ۳-۳۲۹]

● تفسیر کتاب اسطقس = التفصیل الاول = غرض

الاغراض / کیمیا / عربی

tafsīr-u k.-i usṭuqus = at-tafṣīl-ul awwal = garaḍ-ul
agrād

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

انجام: الی ان یکتحل به العین و یسقی به فافهم ذلک ... اما قولنا اذا بلغت هذا لموضع ... و انه ... (جای نقطه ها در نسخه سفید گذارده شده)
خط: نسخ، بی کاه، بی تا، جا: حیدرآباد؛ گک (۶۲-۶۳) (ف: ۴-۱۰۲۳)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۷۱۶

و مجدول؛ خط: نسخ، بی کاه، تا: قرن ۱۳؛ در جدول؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۷گ، ابعاد متن: ۱۸×۱۰، اندازه: ۲۲×۴/۵سم
[ف: ۱۷-۴۶۳]

← تفسیر الاسطقس الثالث (منتخب) ← الیکمال
← تفسیر اسفراینی ← تاج التراجم فی تفسیر القرآن للاعاجم

← تفسیر الاربع مقالات ← شرح اربع مقالات بطلمیوس

● **تفسیر استعاذه و بسمله / تفسیر / عربی**

● **تفسیر اسماء ادویه مفرده / طب / عربی**
tafsīr-e asmā'-e advīye-ye mofrade

tafsīr-u isti'āda wa bismilah

ابن جلجل، سلیمان بن حسان، ۳۳۲ - ۳۸۰؟ قمری
ebn-e joljol, soleyman ebn-e hesan (944 - 991)
شامل ده «مقاله» که تفسیر و تحریر کتاب اسماء ادویه (فرهنگ داروهای ترکیب نشده) است که از کتب نفیسه در این فن و تألیف دستوریوس بوده است.
[دنا ۱۲۱/۳]

کتابی است در تفسیر و شرح معنی استعاذه و نیز بسم الله الرحمن الرحیم و در آخر تفسیری از سوره حمد به طور مختصر آمده است. در کتاب از شیخ احمد احسانی نام می برد. کتاب بر فصول و مباحثی مرتب است.
[دنا ۱۲۱/۳]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۷۵

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة علی محمد و آله المعصومین و اللعنة علی اعدائهم اجمعین؛ **انجام:** و ایضاً عن الصادق علیه السلام قال: العبد ثلاثة قوم عبدوا الله خوفاً ...
خط: نسخ، بی کاه، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملکی در ۱۳۱۹ در کربلا با مهر «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضی)؛ تملک: محمد باقر بن محمد بن ریحان الله الموسوی؛ مهر: سید محمد باقر بروجردی؛ ۳۶۳گ، ۱۶سطر، اندازه: ۲۱×۱۶سم (مؤید: ۳-۱۵۲)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۸

آغاز: ایرس تأویله فی اللسان اليونانی قوس و قرح و هو السوسن الاسمانجونی و ذلک ان فی نوره بیاض و صفره و سماویة کما فی قوس و قرح؛ **انجام:** لیثوفلا. تاویله حجر الغرا و هو صمغ البلاط معمول. لیثو حاووس تاویله الحجر الابيض تم تفسیر المقال الخامسة.
بی کاه، بی تا [ف: ۴-۲۴۷]

← تفسیر اسرار القرآن فی بیان مراتب الايمان ← تفسیر آیات قرآن

● **تفسیر اسماء الحسنی / شعر، اسماء الله / فارسی**

tafsīr-e asmā'-ol hosnā
از: گدا؛ مثنوی عرفانی است در شرح و تفسیر اسمای حسنی الهی. مؤلف اسمای حسنی را به ترتیب ذکر نموده و به صورت منظوم تفسیر می کند و در اثنا آیاتی از قرآن کریم و احادیث حضرت پیامبر (ص) را نیز تفسیر می کند. شاعر در این منظومه به «گدا» تخلص می کند. این منظومه غیر از مثنوی راثیه «تحفة النصائح» یوسف گدا است که در پند و اندرز در هشت باب سروده شده و در منزوی (۴: ۲۷۲۱)، گنج بخش، منزوی (۳: ۱۵۷۷)، گنج بخش، محمد حسین تسییحی (۱: ۱۱۰) معرفی شده است. گرچه احتمال اتحاد مؤلف بعید نیست.

● **تفسیر الاسطقس الثالث / کیمیا / عربی**

tafsīr-ul usṭuqus-it tālīt

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸؟ قمری
jāber ebn-e hayyān (739 - 814)
وابسته به: اسطقس الاس الثالث = اسطقس الاس علی رأی اهل الصناعة؛ جابر بن حیان (۱۲۰-۱۹۸)
این نامه درباره «حجر» است.
[دنا ۱۲۱/۳]
شرح و حواشی:
۱- الیکمال = منتخب تفسیر الاسطقس؛ الثالث جابر بن حیان (۱۲۰-۱۹۸)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۹

آغاز: زان چنین فرموده سلطان جلیل xx جمله دنیا را که باشد او قلیل / با قلیلی دل میند ای هوشیار xx عاقلان خود بنگرند پایان کار. المقدم المؤخر: المقدم پیش از جمله عیان xx او همیشه بود و باشد ای جوان / هم مؤخر بعد اولیست بس xx او همیشه باشد این را دان تو پس / اول او را بدایت نیست دان xx آخرست

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۱/۸

آغاز: من کتاب تفسیر الاسطقس الثالث و کشفه لجابر بن حیان. قال: فاول ما ذکرنا فی موضع یقول فیه: حرام ان یتم و حقیق ان لایت عمل لمن حجر الاجساد و حلل الارواح. و هذا خطأ؛

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱۱۱)پ-
[۱۱۷، ۱۸ سطر [ف: ۳۶-۱۰۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۵۶۲/۱۰

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ فاقد جلد، اندازه: ۲۵/۵×۱۶/۵سم
[ف: ۱۷-۴۰۷]

● **تفسیر خواجه عبدالله انصاری / تفسیر / فارسی**

tafsīr-e xāje 'abd-ol-lāh-e ansārī

انصاری، عبدالله بن محمد، ۳۹۶ - ۴۸۱ قمری

ansārī, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad (1006 - 1089)

تفسیری است از خواجه عبدالله انصاری که هنگام تفسیر آیات توجه خاصی به تأویل آنها برای اثبات طریقت خود داشته است و این تفسیر در قرن ششم مورد نظر مؤلف «کشف الاسرار و عدة الابرار» یعنی ابوالفضل رشیدالدین المیبدی (-۵۳۰) قرار گرفته و به وسیله آقای علی اصغر حکمت (از سال ۱۳۳۱ تا ۱۳۳۹) در ۱۰ مجلد چاپ و بعداً به وسیله حبیب الله آموزگار تلخیص شده و یک بار در دو مجلد (۱۳۴۷) بار دیگر در یک مجلد (۱۳۵۲) به چاپ رسیده است.

[دنا ۱۳۰/۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۲

آغاز: کم من قرية اهلکناها، هیچ اهل شهری؛ **انجام**: فیها من الآفات خالدین فیها الی فی الجنة لایموتون و لایخرجون منها حسنت.

از اوایل سوره انبیاء مطابق ص ۲۰۸، جلد ۶ چاپی تا اواخر سوره فرقان مطابق ص ۷۲، جلد ۷ چاپی؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۶؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: امیر جبرئیل؛ کاغذ: حنایی ضخیم آهار مهره، جلد: تیماج مشک، ۲۹۶گ، اندازه: ۲۸×۱۸سم [ف: ۱-۴۳۳]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۱۴

بی کا، بی تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

● **تفسیر درجات / کیمیا / فارسی**

tafsīr-e darajāt

[دنا ۱۳۰/۳]

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۸۰/۵۱

بی کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۱۰۴]

● **تفسیر دو آیه / تفسیر / فارسی**

tafsīr-e do āye

کاشانی، محمد تقی بن حسین، ۱۲۳۶ - ۱۳۲۱ قمری

kāshānī, mohammad taqī ebn-e hoseyn (1821 - 1903)

تاریخ تألیف: ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۹۷ق

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۵۵۸/۳

بی کا، بی تا؛ ۷گ (۵۲-۵۸پ) [ف: ۵-۳۸]

● **تفسیر خطایا الانبیاء / کلام و اعتقادات / عربی**

tafsīr-u xaṭāya-l 'anbiyā'

رسی یمنی، یحیی بن حسین، - ۲۹۸ قمری

rasī yamanī, yahyā ebn-e hoseyn (- 911)

ردی است بر سؤالی که ابراهیم بن محسن علوی درباره موضوع مذکور از وی نموده است.

[دنا ۱۳۰/۳؛ مؤلفات الزیدیه ۳۰۶/۱؛ اعلام المؤلفین الزیدیه ص ۱۱۰۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۲۴/۳

آغاز: سئل الهادی الی الحق یحیی بن الحسین صلوات الله علیه عن قول الله تبارک و تعالی و اذقلنا للملائكة اسجدوا لآدم نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۱۵۵؛ خط: نسخ نازیبا، بی کا، تا: با تاریخ ۱۰۴۵ق؛ ۱۳ص (۷۲-۸۴) [عکسی ف: ۵-۳۷۸]

← تفسیر خطیب شربینی < السراج المنیر فی الاعانة علی معرفة بعض کلام ربنا الحکیم الخیر
← تفسیر الخمایر < کتاب تفسیر الخمایر

● **تفسیر الخمائیر / کیمیا / عربی و فارسی**

tafsīr-ul xamā'ir

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

وابسته به: الخمائیر؛ جابر بن حیان (۱۲۰-۱۹۸ق)

شرحی است بر «کتاب الخمایر» خود مؤلف. مؤلف در آغاز به خمائیر و علت اجسام اشاره می کند و سپس گسترده تر به تشریح آنها می پردازد.

[دنا ۱۳۰/۳؛ سزگین ۲۳۴/۴]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۲/۱۴

آغاز: بسمله. کتاب تفسیر الخمائیر ... الحمدلله حق حمده و صلی الله علی خیر خلقه و علی ... نبدأ علی بركة الله تعالی فنقول ... ترجمه: کتاب تفسیر خمایر ... ابتدا می کنم بر برکت خدای تعالی؛ **انجام**: المعدنية فاستعملها علی جهتها. و الحمدلله رب العالمین با ترجمه فارسی زیرنویس؛ خط: نسخ پخته، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۹گ (۲۸۲-۳۰۰پ) [ف: ۱-۵۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۷۲/۶

آغاز: الحمدلله حق حمده و صلی الله ... قلنا اولاً ینبغی ان یعلم ما الخمیرة؛ **انجام**: و المعانی مشترکة فی الاعمال التي من جنسها فافهم ذلك انشاءالله تعالی تم تفسیر الخمایر و هی المنسوبة الینا.

فرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

(ترجمه)

→ ترجمه اللوامع < اللمعان
→ ترجمه لوح الذهب < شرح لوح الذهب فی شرح المكتسب
→ ترجمه لیوردور < اسرار الوجود
→ ترجمه ماجیلویه < الملقبون بماجیلویه
→ ترجمه مائة كلمه < مائة كلمة امام علی (ع)
→ ترجمه مائة كلمه < مطلوب كل طالب
→ ترجمه مائة كلمه < عرفانی (رساله)
→ ترجمه مبده و معاد < خیر الزاد
→ ترجمه مجالس النفايس < لطایف نامه
→ ترجمه مجالی المجالی < آیین شاهي

● ترجمه المجلسي و فهرست مصنفاته / تراجم / عربي
t.-ul majlisī wa fihrist-u muṣannifāt-i-h
شرح حال محمد باقر مجلسي و تألیفات و اساتید و علمای
معاصر وی را آورده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۰۱/۴

آغاز: و لقد وجد نافي هامش «امل الآمل» عند بيان ترجمته طاب
ثراه بخط بعض الفضلاء؛ انجام: و علمت ان ما كان يفعله في
حيوتى كان عين مصلحة الدين و منفعة الاسلام و المسلمين ...
المعصومين صلوة الله عليهم اجمعين
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۲ گ (۲۵۲-۲۶۳ پ)،
۲۱ سطر، اندازه: ۲۲×۱۵ سم [ف: ۱۶-۴۰۳]

→ ترجمه محاسن اصفهان < تاریخ اصفهان

● ترجمه المحقق الخوانساری / تراجم / عربي
t.-ul muḥaqqiq al-xānsārī
کلباسی، ابوالمعالی بن محمد ابراهیم، ۱۲۴۷ - ۱۳۱۵
قمری
kalbāsī, ab-ol-ma'ālī ebn-e mohammad ebrāhīm (1832
- 1898)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۳۰/۵

آغاز: بسمله و منه سبحانه الاستعانة للتتميم، قال في رياض العلماء
بخطه: الاستاد الآقا حسين بن جمال الدين محمد الخوانساری
المولد و المجتهد؛ انجام: و نسب اليه هذا الرباعي: ای باد صبا
طرب فزا می آیی xx از طرف کدامین کف پا می آیی / از کوه
که برخاسته ای راست بگو xx ای کور بچشم آشنا می آیی
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز،
۱۱ گ (۴۵-۵۵ پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۱/۸ سم [ف: ۶-۴۶۸]

طالب در این دو حدیث و اشاره

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشنی
عنابی، ۲۰۳ گ، ۱۷ و ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱ سم [ف: ۵-۸۳]

→ ترجمه کافی < تحفة الاولياء
→ ترجمه الكافي < رياض المؤمنین
→ ترجمه كامل الصناعيتين < فرس نامه
→ ترجمه الكبرى < الغرة
→ ترجمه كبرى في المنطق < الغرة
→ ترجمه كتاب المخزون < طبایع الحيوان الناطقة
→ ترجمه كتاب الميراث ارشاد الاذهان < الارث
→ ترجمه كتاب جغرافيا < جغرافيا
→ ترجمه كتاب در التنظيم < الدر التنظيم في خواص القرآن
العظيم (ترجمه)
→ ترجمه كتاب شمسيه < ملحمه

● ترجمه كتب الحكماء / كيميا / عربي

t.-u kutub-il ḥukamā'

از ناشناس، شاید جابر بن حیان که نسخه در مجموعه رساله های
اوست. بخش بندی نشده. در آغاز آن می گوید این ترجمه
سخنان ناگفته و مرموز حکماست تا بدانها عمل کنی و در تهلکه
نیفتی که بسیاری چنین شده اند. سپس به گزارش اصطلاحات
کیمیاگران می پردازد: «النار الرطب، الخل» و نظر حکما از
افلاطون و هرمس و ارسطاطالیس و ریسوس در این باره، آنگاه
فرار و ...

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۲۷/۴-عکسی

آغاز: حمدله. صلاة. اما بعد، هذا كتاب ترجمة كتب الحكماء فيما
اغضوه و رمزه من كلامهم و ما ذكره في مصاحفهم في
اختلاف تدابيرهم. فشرحه لك لتعدى به و ليكن مثالا فتعمل عليه؛
انجام: اني نصحت و لم اكتب ولم احبس، فاسئلك بعظمه الله
تعالى الا ما حفظته و صبه عن من ليس باهله فان الله تبارك و تعالى
بسالك عنه و ان لم تجد تلميذا فلانفشه الي احد، كما فعلت
الانبياء صلوات الله عليهم، و الفلاسفة قبلنا. تمت.
خط: تحریری، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ با یادداشت کتابدار «احتمالاً به
خط مرحوم آقای اول» است؛ ۲۸ ص (۴۲-۶۹)، [عکسی ف: ۱-۷۲]

→ ترجمه كتف الشاة < احكام النظر في كتف الشاة
→ ترجمه كشف الغوامض < حصص الاتقياء من قصص الانبياء
→ ترجمه كشكول شيخ بهائي < كنز العارفين
→ ترجمه كلمات قصار < حكمت اسلام
→ ترجمه گزيده رسائل اخوان الصفا < مجمل الحكمة
→ ترجمه گفتار در روش راه بردن عقل < حكمت دكارت

فرهنگستان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد هشتم؛ بهر کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

شد کتاب در علم هیئت تحریر فی ۲۶ ذیقعدہ جلوس میمنت
مأنوس محمد شاه غازی ۲۶ هجری ۱۱۵۶
خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۲۶ ذیقعدہ ۱۱۵۶ ق؛ کاغذ: ترمه، جلد:
میشن آلبالویی، ۳۲ گ (پ-۳۲)، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۱×۱۳ سم
[ف: ۶-۲۲۴]

→ التصريف < نظم التصريف للزنجاني
→ تصريح < العزى فى التصريف
→ التصريف < القصارى
→ تصريح < تصريح الافعال
→ تصريح < عوامل منظوم

● التصريف / طبيعيات، كيميا / عربى

at-taṣrīf

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمرى

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

التصريف که در کون و فساد و کیمیا است و در آن از کون و
فساد ارسطو بندهایی آورده شده است. جابر در آن از اسکندر و
افلاطون و دیوجانس و سقراط و از کتاب الکون و احوال
الکواکب و عدد الدرج و اسمائها و الاثنی و الثلثین و التصريف
و طلسمات و الاسطقس الاس و المیزان و المنطق (مفرد و
مركب) و الجدل و الهندسه و الاصول یاد می کند. وی در این
کتاب می گوید که جالینوس در «البرهان» برای «اولی» چنین مثال
و نمونه آورد: «اگر پس از تابستان پائیز است پس همان تابستان
ناگزیر پس از بهار بوده است» و خاطر نشان می کند که نادرستی
این مطلب را در «کیفیه الاستدلال» روشن ساخته است. همچنین
وی به این گفته جالینوس در «البرهان»، که مورد قبول دهریان
نیز واقع شده است، خرده می گیرد که «باید بدانیم که این آسمان
گرامی ساخته نشده چه پدران ما و همه گذشتگان آن را
یکنواخت و یکسان دیده اند و ستاره شناسان پیش از هزاران سال
بدان نگرستند و گشادگی و جنبش های آن را یکسان یافتند». از
جمله مطالب دیگری که در این کتاب یافت می شود استدلال
جابر است درباره روشنی و تاریکی که در برابر یونانیان کرده
است. در پایان آن از اقسام قضیه ها سخن گفته شده است.

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی محمد خاتم النبیین و سلم
تسبیما. قد تقدم لنا قبل کتابنا کتب کثیرة فی علم الموازين. و
علمنا فيه وجوه انفعالاتهم

انجام: ذلك في المتغيرة ذات السور الكلي واجب ان يكون كل
انسان جبار و جازيا ممتعا هذه و في المتغيرة المهممل
چاپ: چاپ شده

[الدریعة ۲۶۹/۷؛ دنا ۷/۳ (نسخه ۶)]

شرح و حواشی:

۱- التصريف (ترجمه)؛ واصلی، علی (۱۰-)

۱. تهران؛ ملکت؛ شماره نسخه: ۶۲۰۶/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه ای،
۱۰۳ اص (۲۴۹-۳۵۱)، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۹×۱۸ سم [ف: ۹-۲۵۹]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۸۰/۴۸

بی کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۱۰۴]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۳۸/۲

آغاز: بسمله، حمدله، اعلم ان کتابنا هذا یا اخى الفرض به ان
نریک کیف تصريف هذا الشئ الواحد فى وجوه التدابير

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد حسن حسینی، تا:

۱۳۰۴ ق؛ کاغذ: اصفهانی حنایی، جلد: تیماج ماشی، ۳ ص (۱۰-
۱۲)، ۲۴ سطر (۱۷×۱۲/۵)، اندازه: ۲۱×۱۶ سم [ف: ۵-۱۷۷۴]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۳۸/۶

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد حسن حسینی، تا:

۱۳۰۴ ق؛ کاغذ: اصفهانی حنایی، جلد: تیماج ماشی، ۲ ص (۲۷-
۲۸)، ۲۴ سطر (۱۷×۱۲/۵)، اندازه: ۲۱×۱۶ سم [ف: ۵-۱۷۷۴]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۱/۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جا: حیدرآباد؛ ۵۴ گ (پ-۱۵۱-۲۰۴)
[ف: ۴-۱۰۳۴]

● التصريف / كيميا / فارسى

tasrīf

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمرى

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

در تدابیر و اعمال کیمیایی و بیان اصطلاحات این فن، نسبت
داده شده به جابر بن حیان صوفی کوفی و گویا عربی آن از وی
باشد. در چهار «قسمت»: ۱. اصول کبیر؛ ۲. تصريف کبیر؛ ۳.
تدبیر کبیر؛ ۴. در ... کبیر.

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... تا این کتاب تصنیف کردم هیچ
کتاب دیگر تصنیف نکردم اندر این علم

انجام: و این همه لطافت تدبیر است و حقیقت معانی رموز

[فهرستواره منزوی ۳۹۴۸/۵؛ نسخه های منزوی ۶۱۸/۱ (ترجمه التصريف) ۲)
نسخه؛ الاعلام زرکلی ۱۰۳/۲؛ معجم المؤلفين ۱۰۵/۳؛ هدیة العارفين ۲۴۹/۱؛
دنا ۷/۳ (نسخه)]

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۶۱/۱۲

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۱۰۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۱۳/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: صفر ۱۲۰۳ ق؛ جلد: تیماج قهوه ای، ۶ گ

(۲۵۵-پ-۲۶۰)، اندازه: ۲۰/۵×۱۴/۵ سم [ف: ۲۶-۱۸۵]

فرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۳۵/۲

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... و بعد این رساله ای است در کلینیک که دکتر فرزانه حکیم یگانه مقرب المخاقان مومن السلطان دکتر آلبوی پروسی به زبان فرانسه تقریر فرموده ... ؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: ثقفی، خلیل بن عبدالباقی، تا: دهه اول جمادی الثانی ۱۳۰۰؛ جلد: مقوایی، ۳۸ گگ (۴۰-۷۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۰-۲۲۷]

● کلینیک و جراحی / طب / فارسی

kelinik va jarrāhī

ریاضی یزدی، معتمد، ق ۱۴ قمری

rīyāzī yazdī, mo'tamed(- 20c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۷۱۳

آغاز: بسمله - کلینیک بنائست که بتوسط آن ... (فصل دوم در باب امتحان مرض به ۹ وضع) خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: ۱۳۰۰؛ اهدایی: دکتر معتمد ریاضی؛ ۱۳۶ گگ، ۱۷ سطر (۱۴×۱۰)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳-۱۰۳۴]

● کلی و اقسام آن (رساله در) / منطق / عربی

kollī va aqsām-e ān (r. dar)

جلوه، ابوالحسن بن محمد، ۱۲۳۸ - ۱۳۱۴ قمری

jelwe, ab-ol-hasan ebn-e mohammad (1823 - 1897)

تقریرات درس مؤلف است که سید عباس بن علی موسوی شاهرودی شاگرد او انجام داده است. مؤلف در این رساله درباره مسأله کلی و اقسام آن به تحقیق پرداخته است. آغاز: اعلم، ان القوم عرفوا الکلی بما لایمتنع صدقه علی کثیرین، او ما یکون مشترکا بین کثیرین، و امثال ذلك. اقول: المراد بهذا الکلی ماذا؟

انجام: فالصورة العقلية لماهية الانسان من حيث وجودها مشترك فيها بين كثيرين من نوعها و من حيث ماهيتها و معناها محمولة علی الكثیرین.

چاپ: در خردنامه صدرا، شماره ۳، ۱۳۷۵، صص ۹۹-۹۴، به تصحیح حسین سید موسوی؛ در مجموعه آثار حکیم جلوه، به کوشش میرزا ابوالحسن طباطبایی، ج ۱ (تهران، انتشارت حکمت: ۱۳۸۵)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الثانی ۱۳۰۷؛ واقف: فهرستی، ۸ گگ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴-۳۸۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۸۳

آغاز: برابر؛ انجام: میرزا ابوالحسن دام ظلّه العالی شهر جمادی

الثانیة ۱۲۹۸

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد علی بن حسین نهاوندی، تا: ۱۲۹۸؛ ناقص است و افتادگی های بسیار دارد؛ واقف: محمد قائم مقام، بهمن ۱۳۱۶؛ جلد: تیماج، ۲ ص، ۲۳ سطر [رایانه]

● الکلی و تشکیکه / منطق / عربی

al-kullī wa taškīk-u-h

خوانساری، حسین بن محمد شریف، ق ۱۱ قمری

xānsārī, hoseyn ebn-e mohammad šarīf(- 17c)

بحث کوتاهی است در معنی کلی و انواع آن، که از اشارات ابن سینا گرفته شده است.

آغاز: اعلم ان الکلی مفهوم لا یمنع نفس تصوره من وقوع الشركة فیه فان امتنع امتنع بسبب خارج من مفهومه و حصوله فی الذهن علی نحوین ...

انجام: فعلیک بالتأمل فیما تلوت علیک مع التجنب عن سلوک طریق الجدل و الخلاف

چاپ: ضمن الرسائل، با تحقیق رضا استادی، در سال ۱۳۷۸ ش، از طرف کنگره بزرگداشت آقا حسین خوانساری چاپ شده

۱. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۶۷۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ محشی؛ جلد: تیماج، ۴ گگ (۱-۴)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲-۲۶۸]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۸/۳

آغاز و انجام: برابر؛ و لقد تم علی ید مؤلفه الفقیر ... ابن المرحوم محمد شریف الخوانساری

خط: نستعلیق متوسط، بی کا، بی تا؛ محشیا نشان «منه سلمه الله»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۲ ص (۷۱-۷۲)، ۱۷ سطر (۸×۱۳ و ۵×۱۴)، اندازه: ۵×۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۱-۶۹۹]

● الکمال = منتخب تفسیر الاسطقس الثالث / کیمیا /

عربی

al-kamāl = mutagib-u tafsīr-il usṭuqus-ittālīt

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

وابسته به: تفسیر الاسطقس الثالث؛ جابر بن حیان (۱۲۰-۱۹۸) شرحی است بر کتاب اسطقس سوم خودش. این کتاب ظاهراً منتخب تفسیر سوم باشد (اسطقس، معرب از یونانی و به معنی ماده و اصل هر چیزی است).

[ریحانة الادب: ۱۱۲/۵؛ فهرست ابن ندیم: ۴۲۱]

۱. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۳۲/۲۲

آغاز: قال فاول ما اقول ما ذکرنا فی موضع یقول فیه حرام ان یتم و

فهرستگان: نسخهای خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

الباب الامام جابر فی کتاب الضمیر؛ انجام: و لیس لنا عنیک سوی
الرحمة و کتمان سرالله تعالی عن غیر اهلہ و ما توفیقی الا بالله و
الیہ انیب ...

کا: مصطفی بن هاشم حسینی، تا: ۱۳۰۶ق؛ ۱۰ اص (۳۲-۴۱)،
اندازه: ۲۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۷۷-]

۵. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۱۲۳/۱۰

آغاز: اعلم أسعدک الله تعالی و یهدیک الی صراط المستقیم ان
عالم الصناعة مثل عالم النبات و الحيوان فی التولید و التعریف و
البيان؛ انجام: أصلاً لما فیہ أشياء لا یناسبه لأنه یهلكه و یسوده و
یزیل حمرة و انما یلون به ما لاذهب فیہ.

کا: مصطفی بن هاشم حسینی، تا: ۲۶ ربيع الثاني ۱۳۰۶ق؛ ۳۱ اص
(۴۲-۷۲)، اندازه: ۲۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۷۸-]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۵/۷

آغاز: بسمله - قال جابر فی بعض کلماته فی کشف الحق من بین
الدعوى الباطلة و الحق ان عماد الصناعة؛ انجام: یمکن ان یدبر
حتى یمتزج مزاجا کلیا فاعرفه.

خط: نستعلیق، کا: میرزا قاسم بیگ اخگر، تا: ۱۳۲۸ق، جا:
حیدرآباد؛ ۱ اص (۵۱پ)، ابعاد متن: ۲۶×۱۴، اندازه: ۲۱×۳۴سم
[ف: ۱۲-۲۹۸]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۵/۱۲

آغاز: و اعلم ان جميع المعادن تطلب مرتبة الكمال بان تكون ذهبا
ففرضت لها اعراض؛ انجام: وهو الابيض السنجی و منه یورق
الغرب یمخرج من بحر الغرب.

خط: نستعلیق، کا: میرزا قاسم بیگ اخگر، تا: ۱۳۲۸ق، جا:
حیدرآباد؛ ۱ گ (۵۷-۵۷پ)، ابعاد متن: ۲۶×۱۴، اندازه:
۲۱×۳۴سم [ف: ۱۲-۳۰۲]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۷۳۱/۳۰

خط: نستعلیق، کا: محمد کریم الدین پسر محمد یوسف
گلبرگیوی، تا: رمضان ۱۳۲۸ق، جا: کتابخانه آصفیه؛ کاغذ:
هندی، ۴۰ اص (۴۷۴-۵۱۳)، ۱۳ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۰×۳۲سم
[ف: ۱۷-۴۶۸]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۱/۱

آغاز: قال جابر ینبغی للطالب اولاً ان یعلم ان الصناعة فی ای شی
تكون و قد ذکروا فیما بعد مرموزاً
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ در فهرست رساله جابر بن حیان آمده است
(فهرست رایانه ای ۸۴۴)؛ ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲-۴۶۴]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۸۳/۱۲

آغاز: (بسمله) و قد اختلف فی الحجر الذی یمکن ان یمکن منه الصبغ و فیہ
العمل فقال قوم هومن الحيوان و قال آخرون هومن المعدن و قال
آخرون هومن النبات قال اصحاب النبات الدلیل علی صحة قولنا
ان العمل من النبات انار الاصبغ؛ انجام: لقد کشفتم مکنون سری
و مستور علمی خوفی من العقاب و الیم العذاب و لم ابین فی
مصنفاتی کلها مثل هذا البیان و لقد صنفت الفی کتاب رحم الله

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۸۶/۱۴

رساله منثور؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۵-۳۳۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۹/۸

آغاز: و صلی الله علی محمد و آله الطاهرين، هذا خلاصة ما أخذہ
الوالحسین من استاده محمد بن امیل عند موته؛ انجام: علی عشرين
دهما نحسا فانه بغوس فیہ و یعمل حسنا تمت الرسالة
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ ۸ گ (۱۱۱-۱۱۸)، ۱۶ سطر،
اندازه: ۱۵/۵×۹سم [ف: ۳۶-۴۷۰]

● الكیمیا / کیمیا / عربی

al-kīmyā

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

رساله ها همانند نیستند.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۸۰/۱

آغاز: بسمله، اعلم ان هذه الرسالة مشتمل [مشملة] علی مقدمة و
ثلاث ابواب و خاتمه، اما المقدمة ففی الاسرار الذی اخفاه
الحکماء هو عبارة عن مرتبتين الاولى فی طریق اخذ الماء؛ انجام:
... و الثانية مثلاً و المعدن یمحتاج الی الدرجة الثالثة و الرابعة
خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالحسن اخوی، تا: شنبه ۱۹
محرم ۱۲۸۱ق؛ جلد: میشن، ۱۱ گ (۱۱-۱۱پ)، ۱۶ سطر محشی،
اندازه: ۲۰/۸×۱۶/۳سم [ف: ۶-۳۴۸]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۱۹/۹

آغاز: قد ذکر بذلک فی غیر کتاب من کتبی قال خذ من
الرزخیخین ما شئت بالتسوية؛ انجام: فاستل الله المؤنة ترشد انشاء الله
تعالی، اللهم ارشدنا بحق محمد و آله الطیبین
قسم من کتاب جابر بن حیان؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛
۴ اص (۱۳۱-۱۳۴) [ف: ۶-۲۳۴]

۳. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۱۲۳/۳

آغاز: بسمله. حمدله. و صلی الله علی خاتم النبیین و علی آله
الطیبین الطاهرين و سلم. قد سبق لنا قبل هذا کتاب يعرف بالملاغم
الأصغر فیہ أصل هذه الصناعة ... و قد جعلت کتابی هذا مقالین
الاولی یحوی ما یحویہ القالة الاولى التي تقدمت أعنی الجزء
الاولی ... و الثانية نذكر فیها أعمال الملاغم و ما یصبغ الصبغ؛
انجام: و كذلك یدبر هذه التدابیر بالقلمی هما تدبره بعد التکلیس
استزله بالزرب و النظرون فینزل منه جسد صلب فذهب أكثر
اعراضه من الرخاوة و الصریر و الخضرة و السلام.

کا: مصطفی بن هاشم حسینی، تا: ۱۳۰۶ق؛ جلد: تیماج مذهب،
۹ اص (۱۹-۲۷)، اندازه: ۲۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۷۶-]

۴. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۱۲۳/۸

آغاز: بسمله. الفصل الثاني من الباب الثالث من الجزء الرابع فی
ذکر تدبیر الباب الأعظم للاکسیر یوخذ الحجر ... و قد ذکر هذا

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹۲؛
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خفی، بی‌کاء، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوا [رایانه]
۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۷۷/۱۰
خط: نستعلیق خوش، بی‌کاء، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۷-۲۴۳]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۰۸۷۰
کاء: محمد حسن حسینی، تا: ۱۲۴۵ق [الفبائی: -۵۴۱]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۹۵۸/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کاء، تا: ۱۲۶۳-۱۲۶۴ق؛ جلد: چرم، ۸ص (۱۲۳-
۱۳۰)، ۲۲ سطر (۱۳×۷)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۷۱-۸۴]
۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۹۵/۱
آغاز: برابر
تذکر: نام رساله در فهرست قانون ناصری آمده که به قرینه آغاز
نسخه تصحیح شد؛ خط: نسخ، بی‌کاء، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛
عنوان مذکور (قانون ناصری) در بالای صفحه اول نسخه ذکر
شده و احتمالاً نام رساله نباشد؛ گنگ (۱-۸ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم
[ف: ۲-۳۳۸]
۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۳۸۶/۷
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کاء: علی اکبر کرمانشاهی، تا: ۹ صفر ۱۲۶۸ق؛ جلد:
تیماج، ۵گ (۱۲۸پ-۱۳۲پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۹-۱۶۷]
۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۲/۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاء: محمد جعفر بن محمد علی سوادکوهی
رامکوهی، تا: ۱۲۸۸ق؛ جلد: تیماج، ۸ص (۱۵۳-۱۶۰)، ۱۵ سطر
(۱۵×۸)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۵۰۰]
۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۷۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کاء، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج [رایانه]
۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۹/۶-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
بی‌کاء، بی‌تا؛ تملک: محمد صادق بن محمد کاظم حسینی؛ در ص
۶۹۴ رمزی از ملا محمد علی حسین آبادی با حروف ابجد؛ کاغد:
اصفهان، جلد: تیماج، ۳۲گ (۹۸-۱۲۹پ)، اندازه: ۱۲×۱۹سم
[ف: ۲۳-۸۰۵]
۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۵۸/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کاء، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج، ۱۲ص (۲۵۷-
۲۶۸)، ۱۵ سطر [سنا: ف: ۲-۲۳۴]
- کاغد: اصفهانی، جلد: میشن، ۳۶۱ص، ۸سطر، اندازه:
۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۶-۱۷۳]
۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۴
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کاء، تا: ۲۴ رجب ۱۱۱۷ق؛ اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم
[نسخه پژوهی: ۲-۲۲۶]

● مفتاح السماع فی الکیمیاء / کیمیا / عربی
miftāḥ-us samāḥ fi-l kīmīyā'

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری
jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

رساله‌ای است در اسرار کیمیا، و در معنی واژه‌هایی که اهل
کیمیا و صنعت به کار می‌برند. نویسنده ابتدا سه عنصر را آورده
و نشان داده که زمین چگونه آب و آب چگونه هوا شد و دوباره
هوا زمین گردید و بعد می‌گوید آب جیوه و آتش گوگرد و
زمین رصاص و هوا طلا می‌باشد، او بعد به تألیف بین آب و
دهن می‌پردازد و از مفتاح سخن می‌گوید و از تعین و تطهیر و
تلطیف و تشمیع می‌رود تا به حجر می‌رسد و درباره آن دوازده
فصل ذکر می‌کند که سه تا فرع و نه تای آن اصل است، اصول
نه گانه آن: ازدواج و تعین و تمشیه و اصعاد و تردید و اختلاط
و تسقیه و تحجیر و تشویه است و فروع سه گانه آن، جبل و
ولادة و تربیه می‌باشد. پس از این قول به بیان اصطلاحات جسد
و طلق و ملح و مرتک و معیت و کحل می‌پردازد و از ترکیبات
بحث مفصل می‌آورد و ضمناً در بیان مطالب از اشعار شاعران نیز
اقوالی ذکر می‌کند و رویهم کتابی است حاوی اصطلاحات و
اعمال کیمیایی. در آن از این کتاب‌ها و کیمیادانان یاد شده
است: خالد بن یزید صاحب شذور الذهب (اشعاری از او و از
خالد نقل و شرح شده)؛ ارس حکیم ابن امیل افسغانی (اشعار
منظومه او را آورده)؛ ابن تمیم العراقی (از قصیده نونیه او نقل
می‌کند و نیز از قصیده بایه او). به نوشته صاحب الذریعه
نسخه‌ای از کتاب مفتاح السماع با نسخه‌ای از کتاب الریاض
الاکبر جابر بن حیان در آستان قدس موجود است و برخی این
رساله را به او نسبت داده‌اند ولی در بسیاری از فهرس ناشناس
آمده است.

آغاز: بسمله. اعلم ان الشئ صار ارضاً و ان الارض صار ماء و
صارت الماء هواء و صارت الهواء بعد ذلك ارضاً و قد قالوا ان
الماء الزبيق و النار الكبريت و الارض و الرصاص و الهواء و
الذهب. و الذهب هو الدهن الصايغ للماء فلما الفت بين الماء و
الدهن ...

انجام: نلو وصفنا فضله او فعله xx کلت الاقلام مما یکتب. اما
قولهم ان العشرة فی الواحد والواحد فيه العشرة فانهم روح و
نفس و جسد و قد تم المقصود بعون الله الملك الودود.

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد سی؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276268

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

قم: مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۲۵/۷

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن احمد مراغی، تا: اواخر قرن ۱۲
یا اوائل قرن ۱۳ق؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س ۹-۲-۳۵]

← کتاب عاصم بن حمید الحنات < اصل الحنات
← کتاب العبادات < رساله عملیه
← کتاب عبدالله بن بحر < اصل ظریف بن ناصح
← کتاب عبدالله بن یحیی الکاهلی < اصل عبدالله بن یحیی
← کتاب عبدالملک بن حکیم < اصل عبدالملک بن حکیم

● کتاب العرض / فلسفه / فارسی

k.-ul 'arad

بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، - ۶۶۷ قمری
bābā afzal-e kāshānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1269)

قم: مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۱۶/۷۸ عکسی

نسخه اصل: کتابخانه کوپریلی، ترکیه، ش ۱۵۸۹؛ خط: نسخ و
نستعلیق، بی کا، تا: باتاریخ ۷۵۶ق؛ مجدول، تصویر حاضر ناقص و
ناخواناست؛ ۱۸گ (۱۸۵-۲۰۲ر)، ۳۳ سطر [میراث شهاب:
س ۱۸ش ۱-۵۶]

← کتاب العرفاء < شرح حدیث «كنت کنزاً مخفياً»
← کتاب العروس < العروس

● کتاب العزیز / کیمیا / عربی

k.-ul 'azīz

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری
jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

در کیمیا و علم حجر.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۳/۱۰

خط: نستعلیق، کا: عبدالنبی شافعی و عزیز الله قادری، تا: ۱۱۵۲ق،
جا: بصره؛ جلد: میشن، ۴ص (۴۲-۴۵)، ۲۸ سطر (۱۵×۹)، اندازه:
۲۱/۵×۹/۵سم [ف: ۱۰-۴۴۷]

← کتاب العشرة < مفاتیح الصنعة

● کتاب العشرة / کیمیا / عربی

k.-ul 'ašara

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری
jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

افزوده «و هو المقالة السابعة من السبعین».

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد النبی و

ebn-e hajar-e haysamī, ahmad ebn-e mohammad (1504
- 1566)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۷۰۲/۱

آغاز: بسمله و به نستعین، کتاب الطهارت ستل عن ماء قليل القی
فيه قليل نجاسة يابسة ... فأجاب بان الماء القليل ينجس بمجرد
ملاقات النجاسة؛ انجام: فی دعوی الوطی و لا الاستیلاب الا
بنیة. انجامه: تمت الربع الرابع من فتاوی الشيخ احمد المکی الملقب
بابن حجر.خط: نسخ، کا: ابراهیم ولد محمد اشرفی حداد ساکن اشنی، تا:
۱۲۹۰ق، برای ملا نصرالله حافظ ولد صوفی بکر ولد عبدالله ناصر؛
کنار انجامه آمده: در سال ۱۱۹۰ بین شیخ عیبدالله و شجاع السلطنه
درگیری شده و امین بدست خلیل خیاط کشته و شهید شده و
امین ولد استاد قاسم مشهور به اریلی است؛ جلد: تیماج، ۳۸۱گ،
اندازه: ۲۵×۱۸/۵سم [ف: ۵۱-۱۱۱]

● کتاب الطهارة / فقه / عربی

k.-uṭṭahāra

شرحی است مفصل و گسترده با عناوین «قوله، قوله» بر کتابی
فقهی که شناخته نشد، با نقل گفته‌های بسیاری از فقها و
مخصوصاً با استناد به روایت‌ها و احادیث زیاد در مسائل و
ارجاع مکرر مؤلف به کتاب خود جواهر الأصول. احتمالاً کتاب
کشف المدارک ملا محمد رفیع بن رفیع گیلانی اصفهانی باشد
و باید در آن تحقیق شود.

۱. اصفهان؛ هادی نجفی؛ شماره نسخه: ۱۸۹

آغاز: بالغسل مع امکانه بخلاف غیرهما من المساجد و استحباب
قطعها بالغسل مع عدم اللبث؛ انجام: و کیف کان فما تعسف به
الاسکافی علی ما ذکره جمع من الأعیان هو ما وراه الشيخ باسناده
الصحيح عن الحسين.خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۳۳۸گ،
۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۱۵سم [اوراق عتیق: ۲-۳۳۱]

● کتاب الطیبة /-

k.-uṭṭayyiba

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۱۵۶

بی کا، بی تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۵۱گ،
اندازه: ۲۰/۱×۱۲/۶سم [رایانه]

● کتاب الظاهرات الاقلیدس /- عربی

k.-uzẓāhirāt-il uqlīdis

بفرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۶۷/۳

آغاز: بسمله الحمد لله حق حمده و صلاته علی خیر خلقه محمد و علی آلہ وصحبه و سلم و بعد فهذا کتاب جمعت فيه اصول علم الروحاني و فروعه؛ **انجام**؛ و بيده حقايق التحقيق تم كتاب الطلسمات بحمد الله تعالى و منه و حسن توفيقه فاحتفظ به و صنه عن الجهال و عن غير اهله و الله اعلم
خط: نستعلیق، کا: احمد حافظ قلعاوی تونسلی، تا: ۵ رجب ۱۱۳۸ق، جلد: تیماج، ۳۹ گک (۱۱۱پ-۱۴۹پ)، اندازه: ۲۱×۱۴/۵سم [ف: ۳۰-۹۴]

● کتاب طلسمات / دعا / فارسی

k.-e telesmāt

سمنانی، عبدالکریم

semnānī, 'abd-ol-karīm

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۵۸

آغاز: قسمت حروف بر بروج به قاعده مثلثه ... الحمد لله رب العالمین ... اما بعد بدانکه این ضابطه ای است در قواعد؛ **انجام**؛ خانه آن شخص دفن کند و لوح طالب و مطلوب.
خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج [رایانه]

● کتاب طمطم (طمطم) هندی / علوم غریبه / فارسی

k.-e tamtām (tamtam) hendī

طمطم هندی

tamtam hendī

به روایت ابوبکر وحشی، طلسم هاست و خواص شگفت آنها، با صورتها از کسان و جانوران و صورتهای ترکیبی از آنها.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۷۲/۱-عکسی

آغاز: کتاب خواجه ابوبکر وحشی موسوم به طمطم هندی. بسمله. این کتاب طمطم فیلسوف هندی ست، و آن کتاب دخن است و بخورات و خواتیم کواکب سبعة و چگونگی مخاطبه بدانها؛ **انجام**: آن سنگ که نگاهداشته آنرا بدور اندازد. اسم این است: بقجمخمت و در نسخه دیگر چنین به نظر می آمده: فقج مخمت.
اصل نسخه: گنج بخش، ش ۱۰۲۷ (گنج، ۴/۲۳۴۶)؛ خط: نسخ پخته، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ با ۳۶ تصویر؛ ۱۱۶ص (۱-۱۱۶) [عکسی ف: ۲-۲۲۰]

● کتاب الطهارة / فقه / عربی

k.-uṭṭahāra

ابن حجر هیثمی، احمد بن محمد، ۹۰۹ - ۹۷۳ قمری

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۱۴۱/۱

آغاز: بسمله الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین ... قال الشيخ ... ابوالحسن علی ... ان کلام العرب ینقسم علی ثلاثة اقسام؛ **انجام**: و تلك النون التي في سواجين و مساكين نون كانت في الاصل ثانياه فكذلك ثبت في الجمع.
خط: نسخ معرب، بی کا، تا: احتمالا قرن ۱۳؛ ترجمه فارسی برخی واژگان در ذیل سطور؛ جلد: گالینگور، ۳۹ص (۱-۳۹)، ۹ سطر، اندازه: ۲۶/۵×۱۶سم [ف: ۳۲-۵۰]

● کتاب الضمیر < الضمیر

● کتاب الضمیر (منتخب) / کیمیا / عربی

k.-uḍḍamīr (mn.)

وابسته به: الضمیر جابر بن حیان (۱۲۰-۱۹۸)

بخش های اندکیاز کتاب الضمیر جابر بن حیان است با عناوین «قال الجابر فی الضمیر» و طی آن مؤلف از عقاید کیمیا گری منسوب به سقراط سود جسته است.
[تاریخ نگارشهای عربی، سزگین: ۲۸۵/۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۱۶/۳۱

آغاز: اخذت من الزنجار شیئا فسحقته بریعه شیأ و قطر تهما، ثم اخذت الزاج الجید المضمغ فبلته بهذا الماء؛ **انجام**: و التی درهما منه علی مائة درهم فان خرج شديده الحمرة منك اللون فزد فی فضة ثلاثین درهما حتی يعود إلى ما تريد إن شاء الله و هو من أبواب الكتاب، تمت.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ بخشی از عبارات در حاشیه آمده و ترجمه تحت اللفظی متن در زیر سطرها نگاشته شده؛ ۱ گک (۶۹)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴×۸/۵سم [ف: ۳۳-۴۹]

● کتاب الطاهر < الطاهر

● کتاب الطبائع < الطبائع

● کتاب الطرائف < الطرائف

● کتاب الطلسمات / علوم غریبه / عربی

k.-uṭṭilismāt

بسطامی، عبدالرحمن بن محمد، - ۸۵۸ قمری
bastāmī, 'abd-or-rahmān ebn-e mohammad (- 1454)

در صفحه عنوان چنین معرفی شده است: «کتاب الطلسمات للامام البسطامی الذی الفه لولده فی البحر» و در مقدمه آن آمده است: «فهذا کتاب جمعت فيه اصول علم الروحاني و فروعه اعلم یا ولدی یا قم البحر ... و سمیته کتاب الطلسمات»؛ در انجامه نیز به عنوان کتاب الطلسمات معرفی شده است. احتمالا بسطامی مذکور، عبدالرحمان بن محمد انطاکی بسطامی (۸۵۸ق) باشد.

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

۲ گک (۴۲-۴۳)، اندازه: ۱۵/۶ × ۲۳/۲ سم [ف: ۶-۴۴۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۱۱/۱۶

آغاز و انجام؛ برابر

خط: نسخ، بی‌کاء، تا: صفر ۱۲۸۸ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۳ گک
(۵۲-۵۴)، ۱۹ سطر (۵/۸ × ۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۷ × ۲۲/۳ سم [ف:
۲۹۰۲-۶۱۳]

● کتاب الکنی / طب / عربی

k.-ul kammā

مشتمل است بر کتاب الکمیدر بیان امراض مختلف و طرق علاج آنها در چندین «فصل» که مشروح آن در فهرست آستان قدس آمده و اولین آن: «فی الصداع من الحرارة و آخرین آن: فی الحمی التي ترهل معها الوجه و قد ازمنت و طالت است.» «کنی» منسوب است به کم (به ضم اول و تشدید ثانی) به معنی آستین به مناسبت این که کتاب را در آستین و فی الواقع در کیسه‌ای که در آن تعبیه می‌نموده‌اند قرار می‌داده‌اند و این کیسه یا جیب را شستکه می‌نامیدند؛ چنان که در این عبارت از ابن ابی اصیبعه (ذیل ترجمه احوال ابوالحسن ثابت بن قره) این معنی کاملاً آشکار است: «و استدعی (ای ثابت بن قره) قدحا و اخرج من شستکه فی کمه دواء» به همین جهت این قبیل کتاب‌ها را اغلب از باب تسمیه کل بر جزء مثل اینجا کنی (در مقابل خفی منسوب به خف به معنی کفش و موزه که جزوه یا کتاب را در کفش قرار می‌داده‌اند مثل کتاب خفی علانی) و گاهی نیز بر عکس یعنی از باب تسمیه جزء بر کل شستکه می‌گفته‌اند مثل زیج الشستکه.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۰۶

آغاز: بسمله حمدله ... الفصل الاول فی الصداع من الحرارة ینفع منه بتبرید الدماغ بدهن الورد؛ انجام: مما ذکرنا لتلك العلیل اولاً و تمزح العلاجات و اذ قد اتینا عل غرضنا فی هذا الكتاب فلنختمه بحمدالله و عونہ.

خط: نسخ، کاء: عبدالعزیز الحکیم، تا: ۷ رمضان ۶۸۷ق؛ واقف: حاج سید عبدالباقی آیه‌اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ جلد: میشن، ۱۷ گک (۱-۱۷)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۸ × ۲۶/۷ سم [ف: ۱۹-۴۹۳]

● کتاب الکنی المختصر من تهذیب الکنی / رجال / عربی

k.-ul kunay al-muxtaṣar min taḥḍīb-il kamāl

وابسته به: تهذیب الکنی فی اسماء الرجال؛ حافظ مزی، یوسف بن عبدالرحمن (۶۵۴-۷۴۲)

«تهذیب الکنی فی اسماء الرجال» از تألیفات «جمال الدین ابوالحجاج یوسف بن عبد الرحمن الزکی المزی» از اهم کتب رجال عامه است. مؤلف این کتاب، کتاب الکنی از تهذیب

(۲۷۹-۳۸۳)، ۱۴ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۱۴]

● کتاب القول فی البغال / متفرقه / عربی

k.-ul qawl fi-l bigāl

جاحظ، عمرو بن بحر، ۱۵۰ - ۲۵۵ قمری
jāhez, 'amr ebn-e bahr (768 - 870)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۱۷/۱۷-ف

بی‌کاء، بی‌تا؛ داماد ابراهیم پاشا ش ۹۴۹؛ ۳۵ گک (۱۷۷-پ-۲۱۱ پ)
[فیلمها ف: ۱-۴۹۵]

کتاب قیاصره ناصره همایونی < تاریخ قیاصره

● کتاب القیان / متفرقه / عربی

k.-ul qiyān

جاحظ، عمرو بن بحر، ۱۵۰ - ۲۵۵ قمری
jāhez, 'amr ebn-e bahr (768 - 870)
چاپ: در رسائل الجاحظ، الرسائل الکلامیة (بیروت، دار و مکتبه الهلال: ۱۹۸۷)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۱۷/۱۵-ف

نسخه اصل: داماد ابراهیم پاشا ش ۹۴۹؛ بی‌کاء، بی‌تا؛ ۱۳ گک
(۱۵۷-پ-۱۶۹) [فیلمها ف: ۱-۴۹۵]

● کتاب الکفو / کبیا / عربی

k.-ul kufw

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری
jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

در دوازده «فصل».

آغاز: الحمد لله المستوجب الحمد و مستحبه و سبحانه و تعالی عما یقول المبطلون علواً کبیراً ... و بعد فقد سبق لنا قبل کتابنا هذا خمسة عشر کتاباً نذكر فی کل واحد منها شیئاً من علوم الحيوان من تدابيره و طبایعه و قد ذكرت فی کتابی هذا من الالوان المأخوذة من المدبر بعد الفراغ منه و انا اشرحها بأسرها و هی ثلاثمائة و ستون لوناً ... و قد سمیت کتابی هذا کتاب الکفو و هو الکفو بمعرفه هذا الالوان ان شاء الله و هذه الالوان قد جعلنا کل ثلاثین لوناً منها فصلاً

انجام: فإذا رأیت ذلك فاحمدالله تعالی علی ما بلغک. بلغنا الله و ایاک مجبنا و رزقنا و ایاک من فضله الواسع انه سمیع مجیب.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۶۷/۱۶

آغاز و انجام؛ برابر

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کاء، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن،

فرستگان: نسخ‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰ - ۶۳۸ قمری

ebn-e 'arabī, mohammad ebn-e 'alī (1166 - 1241)

آغاز: الحمد لله الذي قدر وقضى وحكم فامضى ورضى فارضى
وتقدس عظمة وجلالا ان يكون عوضا لما تنزه ان يكون جوهرها
او عرضا وطهر قلوب من اختار من عباده فلم يجعل لها من علل
...

انجام: ومالم يحط به فتكون الهاء الذي هو ضمير ضمير ما غاب
عنك من حقيقة الحق عند الرؤية بعد الاحاطة والله المرشد لارب
غيره انتهى ما قدر لنا ان نورد من هذا المنزل والحمد لله وحده
[رسائل ابن العربي، چاپ حيدر آباد ۹/۲]

۱. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۱۶/۹

خط: نستعلیق، کا: عطاء الله بن نظام حسینی بخاری، تا: ۸۴۳ق؛
جلد: تیماج، ۳ گک (۹۳-۹۱)، اندازه: ۲۲×۱۶سم [ف: ۱-۹۸]

۲. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۲۰۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد کاظم، تا: ۱۲۸۷ق، جلد:
تیماج، ۷ گک، ۱۳ سطر، اندازه: ۲۱×۱۵سم [ف مخ]

● کتاب الفنون / فقه / عربی

k.-ul funūn

رسی یمنی، یحیی بن حسین، - ۲۹۸ قمری

rasī yamanī, yahyā ebn-e hoseyn(- 911)

اینرساله که گاهی «اجابة الامام یحیی علی سؤال فقہی من محمد
بن سلیمان الکوفی» نیز خوانده می شود، رساله کوتاهی است در
پاسخ به سؤالات فقہی محمد بن سلیمان کوفی، با عناوین
«مسأله، مسأله» و در هر مسأله، سؤال کوفی با عنوان «قلت» و
پاسخ به عنوان «قال» مطرح شده است و شامل مسائلی در اقرار،
شرکت، مضاربه، اجاره، وصیت و غیر آن است که به ترتیب
کتاب فقہی از نکاح تا وصایا مرتب شده است.

[الاعلام، زرکلی ۱۴۱/۸؛ اعلام المؤلفین الزیدیة ۱۱۰۳-۱۱۱۱؛ فهرس
مخطوطات مکتبة الغربية بجامع الكبير بصنعاء ۸۱۰؛ مؤلفات الزیدیة ۳۲۹/۲ و
۲۶۴/۳-۲۶۵؛ مصادر التراث في المكتبات الخاصة في اليمن ۷۴۴/۱-۷۴۸ و
۸۴۴/۲-۸۴۵؛ مصادر التراث اليمني في المتحف البريطاني ۱۳۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۲/۱

آغاز: بسمله. و به نستعلیق ... قال ابو جعفر محمد بن سلیمان الکوفی
سألت امام المسلمین فی عصره یحیی بن الحسین بن القسم ... عن
رجل تزوج امرأة من ابیها و قد رضیت ... قال لا یجب الا ما
تشارطوا علیه؛ انجام: لاختلاف السعیرین و البلدین. تمت المسائل
والحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً ...

خط: نسخ، بی کا، تا: سلخ رمضان ۱۲۱۵ق؛ ۱۵ص (۲-۱۶)، ۳۳
سطر [عکسی ف: ۳-۵۱۳]

● کتاب الفوائد فی الصلاة العوائد < الفوائد و الصلاة و العوائد
● کتاب الفهرست < الفهرست
● کتاب فی استعمال الاطرلاب < استعمال الاطرلاب
● کتاب فی اکر المجسمه < الهیئة
● کتاب فی الاشیاء یحتاج ان تعلم قبل الفلسفة < ما ینبغی لمن
اراد الشروع فی الحکمة

● کتاب فی الاصول و الفقه / فقه و اصول / عربی

k.-un fi-l uşīl wa-l fiqh

گویا مؤلف آن از شاگردان کاشف الغطاء باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۸۵ ط

آغاز: بسمله. منها ما ذكره الشهيد ره فی القواعد و هو ان الاصل
عدم اجزاء كل من الواجب و؛ انجام: حیث مشروعیت صلوة
الحضرفیه کما فی کثیر السفر.

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، در حاشیه برگ آخر این
عبارت تحریر شده: «در نسخه اصل که به خط مؤلف بزرگوار بود
به همین مقام اقتصار بوده شکر الله مساعیه و دام فیوضاته»؛
۲۴۹ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳-۲۴/۳ و ۲-۲۴/۱-۱۷۱]

● کتاب فی الاقلام / ادبیات / عربی

k.-un fi-l aqlām

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۱۰۰/۱-عکس

نسخه اصل: علی امیری ش ۸۱۲؛ بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۳-۲۳۳]

● کتاب فی التصوف < سیر و سلوک

● کتاب فیثاغورس / علوم غریبه / فارسی

k.-e fīṣāqūres

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۵۷۳/۴

آغاز: ذلك فضل الله يؤتیه من یشاء؛ انجام: و اقام البراهین
العجائب لخلق سبجانه تمت الالواح و یتمامهم تم المصحف
الرابع من مصاحیف ملسون و یتمامهم تم کتاب فیثاغورس
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۲۶ص
(۸۶-۱۱۱)، ۲۱ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۵-۱۷۰۶]

● کتاب فی الصوم < الصوم

● کتاب فی الضمیر / کیمیا / فارسی

k.-un fi-ḍḍamīr

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

از ابلیوس، تحریر جابر بن حیان؛ در موضوع قدیم و حادث از مسائل فلسفه، و در آن از «کتاب الامامه» خود یاد می کند. می گوید این نگارش های من از معجزه های سیدم است و سوگند به او که جز برادران به این دانش ها که در آنها گذارده ایم نخواهند رسید. برادران دیگر ما که این دفترها را برای آنان نوشتیم و این دانش ها را برای آنان نیاندوختیم گاهی که این نامه ها آشکار گردد بدانها خواهند رسید. جز این دو دسته آنها که دشمن و فرومایه و پست و تاریک دل هستند خداوند جز نادانی و گمراهی و کندی و کوری نیافزاید. آنگاه به برادر خویش می سپارد که خدا را سپاسگزارد و در این کار بررسی و جستجو و آزمایش کند.

آغاز: الحمد لله الازلی بلامثال، الدایم بلازوال، و صلی الله علی سیدنا محمد الصادق فی المقال ... اعلم ان کلامه فی القدیوم المحدث عافاک الله من اصعب الامور عند اجلة الفلاسفة **انجام:** فجار مجراه و ان کان ذلک له من الحظ فی ذلک ما لیس بسواه بحسب شرف قدرة و جلالة خطره و انه قد انتهى بنا القول الی هذا المكان فلیکن له آخر الکتاب انشاء الله تعالی و بالله توفیقنا و هو حسبنا و نعم الوکیل. تم کتاب القدیوم بحمدالله و عونه و حسن توفیقه و صلواته علی سیدنا محمد و آله اجمعین. [بغدادی، هدیه ۲۴۹/۱: که این نام را ندارد]

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۴۲/۸۴

خط: شکسته نستعلیق، بی کاه، تا: قرن ۱۱؛ ۳ گک (۳۷۶-۳۷۶)، ۲۴ - ۳۳ سطر (۲۲×۱۲)، اندازه: ۲۷×۱۷/۵ سم [ف: ۱۴۹-]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۸۸/۱۲-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، بی کاه، تا: ۱۰۵۴ق؛ در مجموعه رساله های او؛ ۹ ص (۱۳۳-۱۴۱) [عکسی ف: ۱-۲۹۹]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۲۸۱/۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: قرن ۱۱-۱۲؛ جلد: تیماج مذهب، ۹ ص (۴۴۳-۴۵۱)، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۲×۱۶/۵ سم [ف: ۴۷/۲-۱۱۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۳۲/۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، کاه: بهائی بن احمد عاملی کاظمی، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳؛ ۱ گک (۷۵)، ۴۷ سطر، اندازه: ۱۶×۸ سم [ف: ۳۲-۸۹]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۲۰۶/۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کاه، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن، ۵ ص (۳۵۱-۳۵۵)، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۹×۱۸ سم [ف: ۹-۲۵۹]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۱/۲۶

آغاز و انجام: برابر

صالح فی تعزیه موت ایبه / نامه نگاری / عربی

k.-ul qāḍī-yil fāḍil min-al malik nāṣir ila-l malik ṣālīḥī fi ta'zīyat-i mawt-i abī-h-i

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۷۴/۱۸-ب

خط: نسخ، بی کاه، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۲۷ سطر (۱۸×۹)، اندازه: ۲۸×۱۸/۵ سم [ف: ۱-۱۵۵]

● کتاب القاضی الفاضل من صلاح الدین الی

المبارک بن منقذ و الی قرص / نامه نگاری / عربی

k.-ul qāḍī-yil fāḍil min ṣalāḥ-id-dīn ila-l mubārak ibn-i munqīd wa ilā qurṣ

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۷۴/۲۰-ب

خط: نسخ، بی کاه، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۲۷ سطر (۱۸×۹)، اندازه: ۲۸×۱۸/۵ سم [ف: ۱-۱۵۶]

● کتاب القاضی القاضی فی دعوة الملك ناصر الی

مصر / نامه نگاری / عربی

k.-ul qāḍī-yil qāḍī fi da'wat-il malik nāṣir ilā miṣr

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۷۴/۲۶-ب

خط: نسخ، بی کاه، تا: قرن ۱۲؛ ۶ گک (۱۴۵-۱۵۰)، ۲۷ سطر (۱۸×۹)، اندازه: ۲۸×۱۸/۵ سم [ف: ۱-۱۵۶]

● کتاب القاضی محمد الی الشیخ زین العابدین

سریجا / نامه نگاری / عربی

k.-ul qāḍī muḥammad ila-š šayx zayn-il-'ābidīn surayjā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۲۲-ف

نسخه اصل: نسخه ش ۲۱۶ کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورای ملی است ۶۴۶۱۴-۴۵۵۹؛ کاه: عبدالحی، تا: ۸۲۲ق، جا: مار دین در شمال عراق [فیلمها ف: ۱-۶۱۹]

سه کتاب القبة < القبة (کتاب)

سه کتاب قبر ابقراط < بشورات

● کتاب القدیوم فی بیان معنی القدیوم / فلسفه / عربی

k.-ul qadīm fi bayān-i ma'na-l qadīm

بلیناس حکیم، ۴۰-۱۲۰؟ میلادی

balīnās-e hakīm (40 - 120)

جابر بن حیان، ۱۲۰-۱۹۸؟ قمری

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

آغاز: برابر؛ انجام: و قد جعلناک بهذا الكتاب کاحدنا فی الحکمة و نظیرنا و لمن تقدما و یطی الله ... و الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین و سلم تسلیماً کثیراً. تمت هذه الرسالة المبارکة بعون الله و حسن توفیقه.
خط: نسخ روشن، بی کاه، تا: ۱۲۶۳ق؛ ۸ص (۹۷-۹۰) [عکسی ف: ۴۰۴-۱]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۴۶۵/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کاه، تا: ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج، ۳گ (۴۳-۴۵پ)، ۲۴سطر، اندازه: ۲۷×۱۶سم [ف: ۴۲۰-۹]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۸۴/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج، قطع: خشنی [رایانه]

۸. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۹۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کاه، تا: ۱۲۷۷ق، جا: کربلا؛ ۷گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف مخ: ۴۵۵-۱]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۰۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی اصغر تبریزی حائری، تا: ۱۱ صفر ۱۲۷۹ق؛ جلد: تیماج، ۹گ (۱۷-۲۵پ)، ۱۱سطر [ف: ۳۶-۱۲]

۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۳۱/۲

آغاز: برابر

بی کاه، تا: ۱۳۰۰ق؛ جلد: گالینگور، ۶ص (۷-۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷۶۸-۵]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۱۹/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی کاه، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ جلد: میشن، ۱۲ص (۲۰-۲۲)، ۱۷سطر، اندازه: ۲۰×۱۳سم [ف: ۲۳۵-۶]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۷۳/۱۰

آغاز: برابر؛ انجام: و قد جعلناک بهذا الکتاب کاحدنا فی الحکمة و نظیر النار لمن تقدما ... و آله الطیبین الطاهرین کا: محمد عبد اللطیف، تا: ۱۳۲۸ق؛ کاخذ: هندی، ۴گ (۶۸پ-۷۱پ)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱۲-۳۲۳]

۱۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۳۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کاه، بی تا؛ جلد: تیماج، ۸گ (۲۴پ-۳۱پ)، ۱۴سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۹۶-۲]

● کتاب الوقف / علوم قرآن / عربی

k.-ul waqf

بختیاری حویزی، یعقوب بن ابراهیم، - ۱۱۵۰ قمری

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۶/۲

آغاز: و لیس بین ذوی العقول السلیمه شک فی ان الاشیاء مخالف اعدادها؛ انجام: و اتمناه فقد و فینا فی المعیاد و هذا آخر کتاب الاصول و الحمد لله رب العالمین ... و سلم تسلیماً کثیراً.
خط: نسخ خوش، بی کاه، تا: ۱۰۹۶ق؛ جلد: میشن، ۵۱ص (۴۱-۹۱)، ۱۱ سطر (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۰-۱۶۶]

● کتاب الوصیة < وصیة ابی حنیفة

● کتاب الوصیة / کیمیا / عربی

k.-ol waṣīyya

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

مطالب مختصری از علم صنعت (کیمیا) در چهار «فصل»: ۱. شرف و منافع علم صناعت؛ ۲. بیان حجری که صنعت از آن می باشد و در کشف سر عظیم؛ ۳. بیان آنکه از جنس حیوان فقط انسان داخل صنعت می شود؛ ۴. در بیان آنکه در معادن رنگ های جلیله و علوم شریفه وجود دارد.

آغاز: بسمله سبحان الاول قبل کل شیئی و الاخر بعد کل شیئی و صاحب الایات الینات و العجائب المحکمات و الکتب المستدللات ... اعلمکم اخوانی من المؤمنین انی عهدت فی کتابی هذا عهدی و اظهرت سرى ... و جعلته امانة فی رقبته من یحمل هذا الکتاب فانه هیکل شریف و بناء عظیم و الهل من ورائهم محیط و السلام الفصل الاول اعلم رحمک الله ان الله تعالی جعل هذه الصناعة اشرف الصنائع ...

انجام: واسترشد ترشد انشاء الله تعالی و به القوة فعنه التأيید و العصمة، و الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین

[تاریخ التراث العربی، سزگین ۲۶۲/۴؛ بغدادی هدیه ۲۴۹/۱ که از آن نام نبرده؛ چاوشی، شیمیدانان امی اسلامی ۹۰ «کتاب الوصیة»]

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۲۷/۶

بی کاه، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۱۱۱]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۰/۵

بی کاه، تا: قرن ۱۳؛ ۶ص (۲۳-۲۸)، ۱۶ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۵۵۲-۱۰]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۲۷۲/۷

آغاز: برابر

کا: محمد موسوی مازندرانی ابن میر مصطفی، تا: ۱۲۵۴ق؛ جلد: تیماج، ۳ص، اندازه: ۵/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲-۳۳۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۰۸۶۴

خط: نستعلیق، کا: عنایت الله نوری، تا: ۱۲۶۲ق [الفبائی: ۶۰۴-]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۸۶/۴-عکسی

فرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

بالصناعة يخرج لك هذه الاشياء الى الفعل من القوة ان شاء الله.

k.-ul mahīj li-abwbṭīyās tamṭūs

[سزگین ۱۱۸/۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۶۷/۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق چلیپا، بی ک، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن،
۲گ (۷۳-پ-۷۴)، اندازه: ۱۵/۶×۲۳/۲سم [ف: ۶-۴۵۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۱۱/۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی ک، تا: صفر ۱۲۸۸ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۳گ
(۱۴۳-ر-۱۴۵)، ۱۹ سطر (۵/۸×۱۴)، اندازه: ۱۳/۷×۲۲/۳سم
[ف: ۲۹/۲-۶۲۰]

● کتاب الميثاق / عرفان و تصوف / عربی

k.-ul mīṭāq

جنید بغدادی، - ۲۹۷ قمری

jonayd-e baqdādī (-910)

آغاز: بسمله. [و من کلام الجنید، رحمه الله، فی قوله تعالی: «و اذ
اخذ ربک» قال کاتبه: یلیق بهذا الکتاب أن یسمى «کتاب
الميثاق» و لسهل رحمه الله من کلام فی ذلك سمی بکتاب
الميثاق.]- الحمد لله جعل ما انعم علی عباده من ابراز نعمته دلیلا
هادیا لهم الی معرفته

انجام: و أفرد کل ما انفرد منه، تعالی الله عن صفة الخلاق، و عز
أن تشبه به الخلاق علوا کبیرا
چاپ: ایران، تهران، نشر جامی، ۱۳۹۰ شمسی، مسعود انصاری،
در کتاب تاج العارفین جنید بغدادی: رسایل، سخنان و احوال

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۶/۱۳-۶

نسخه اصل: شهید علی پاشا ش ۱۳۷۴؛ خط: نسخ، کا: اسمعیل بن
سودلیر، بی تا؛ ۲گ (۵۸-۵۹-پ) [فیلها ف: ۱-۵۱۳]

سه کتاب المیزان < میزان الاوزان

● کتاب المیزان / کیمیا / عربی

k.-ul mīzān

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

در بیان علایم طبایع چهارگانه: حرارت، برودت، رطوبت،
ییوست.

آغاز: بسمله. قال رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم. ان الله عباد
و ... لقضاء حوائج الناس ثم الاعلى نفسه ... قال اعلم ان غرض
الفلاسفة من الميزان الطبيعي
[سزگین ۲۴۶/۴؛ الذریعه ۳۱۴/۲۶]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۰۴/۳

آغاز: بسمله، قال الحكيم الاجل شمس الحكمة و جلال العظمة
الحمد لله الفرد الازلي لقدیم السرمدی ... اما بعد فقد وضعت کتاباً
فی الحكمة حالياً فی الخط ... و قسمته عشرة اقسام فیها ثلاث علوم
علم السیما الكبير و الصغیر و علم الطلسمات و علم سیماء العظما
و کل مقسوم ستة مقالات و هی ستون مقالة؛ انجام: ... فانک شأن
جميع ما يحتاج الیه ان شاء الله تعالی

از طومطوم هندی یاد کرده است؛ خط: نسخ، بی ک، تا: قرن ۱۱؛
کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶/۸×۹/۳سم
[ف: ۶-۲۲۱]

● کتاب میالاطیس اکبر / علوم غریبه / فارسی

k.-e mīyālātīs-e akbar

ترجمه باب سوم از کتابی است که سراج الدین ابی یعقوب
سکاکی تألیف کرده و در آن به بیان طلسمات و نیرنجات در ۲۸
منزل و خواص و طبایع و اسماء ملانکه موکله بر هر یک
پرداخته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۵۲/۲

آغاز: می گوید ابوبکر بن طاهر الصائغ الفزازی که حکایت کرد
مرا سلار بن جوامد دیلمی که گفت سخن کرد مرا عیسی بن
صالح که گفت نقل کرد ما را داود بن حرب؛ انجام: هیچ قلب
فلان بن فلانة الی فلانة بنت فلانة بحق ارططا و رطط و یکتب هذه
العلامات السكرة و سلامة

خط: نسخ، بی ک، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مذهب باسج «عمل
حسین علینقی صحاف خراسانی» و «خاموشیم از سر سخن کرد
خبردار شد جلد کتابم ورق دفتر اسرار»، ۳۷گ (۴۳-۷۹)،
۱۷ سطر، اندازه: ۲۸×۱۸سم [ف: ۲۰-۲۳۷]

● کتاب المیاه / کیمیا / عربی

k.-ul mīyāh

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

مقاله شصت و پنجم است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلوته علی رسوله محمد و آله
اجمعین. قد سبق لنا هذا اربعة و ستون کتاباً فی فنون الصنعة و انا
ذاکر فی کتابی هذا و هو الخامس و الستون وجه حلولات هذه
التدابی رالتی مضت قبل کتابی هذا و هو الزرنیخ و الریبق و
الکبریت

انجام: و اعمل به لیصح لك ما تطلبه من هذه الصناعة و الدرجه (۴)

بفرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)، جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۱۷۲]

نصر محمدبن محمد بن طرخان قدس الله روحه ...
اصل نسخه: لیدن ش ۱۳۳ شرقی گولیوس A 1429؛ خط: نسخ؛
کهن، کا: ابن غلام قونوی، تا: ۹۹۲ق، ۱۴گ (۵-۱۸) [عکسی ف:
۷۲-۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۵۸/۱-ف و ۶۰۱۰/۶-عکس
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلما ف: ۱-۵۵۶ و ۳-۲۳۶]

← تلخیص تفسیر الجالینوس لفصول بقراط ← شرح فصول
بقراط (مختصر)

← تلخیص تفسیر علی بن ابراهیم ← تفسیر القرآن الکریم
(مختصر)

← تلخیص التواریخ ← اشراق التواریخ

● **تلخیص جواهر الألواح / علوم غریبه / عربی**

talxīṣ-u jawāhir-il alwāh

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

وابسته به: الواح الجواهر = جواهر الألواح؛ افلاطون (۴۲۷ق.م-
۳۴۷ق.م)

رساله بسیار کوتاهی است در علم حروف ۲۸ گانه و تقسیم آنان
به چهار قسمت؛ ناری، ارضی، هوایی و مائی و ذکر خواص و
آثار آنان. اصل کتاب، به افلاطون حکیم، نسبت داده شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۲۲/۶

آغاز: من جواهر الأواح لأفلاطون الحكيم، أعلم أن الاسم الأعظم
فی نفس ۲۸ حرفاً؛ انجام: و كل سبعة أحرف لها قوة طبيعة

تعریف بالجدول و هی هذه فتبصر و تأمل
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۳۰-۳۱)،
۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۶ [ف: ۳۶-۱۸۹]

● **تلخیص جواهر العقود / فقه / عربی**

talxīṣ-u jawāhir-il 'uqud

این کتاب بنابر آنچه با متن چاپی مقابله شد، تعدادی از فصول
آن حتی در عبارات بدون تغییر با «جواهر العقود» شمس الدین
محمد منهج السیوطی تطابق دارد و به احتمال قریب به یقین
تلخیص آن کتاب بوده و برخی فصول از کتاب دیگری به آن
افزوده شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۳۲۶

آغاز: بسمله. باب النجاسة اجمع الائمة على نجاسة الخمر؛ انجام:
سواءً كان اللبن مستهلكاً أو غالباً تمت شد

خط: نسخ، کا: محمد سعید، تا: ۱۲۲۴ق، جا: سندج؛ هدایی:
رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای،
۲۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۵۸]

● **تلخیص حج نامه / فلسفه احکام / فارسی**

haj-nāme

کیوان قزوینی، عباسعلی، ۱۲۴۰ - ۱۳۱۷ شمسی

keyvān-e qazvīnī, 'abbās-'alī (1861 - 1938)

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۳۸-عکسی

آغاز و انجام: برابر؛ و هذا آخر کتاب النوامیس العظیم الکریم

الالهی افلاطن علیه الفضل السلام تلخیص الشیخ المعلم الثانی ابی

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛؛ جلد نهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276247

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۲

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح، با افزودگی و قلم خوردگی ها از او در هامش و متن؛ مهر: مؤلف «مشیر افخم عباسقلی سپهر» (بیضی) و در اطراف آن «ابن محمد تقی لسان الملک بن محمد علی بن رفیع الدولة بن محمد علی بن محمد رضا عضد الدوله الشریف»؛ جلد: مقوا روکش پارچه، ۳۱۴ص، ۲۵ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۱-۵]

● **تلییه در اثنای احرام / دعا / عربی**

talbiye dar esnā-ye ehrām

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۵/۲

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان، رم، ایتالیا، ش ۱۷۶۰. تلییه در اثنای احرام از افادات ملا احمد اردبیلی؛ خط: نسخ، بی تا؛ ۲ص (۹-۱۰)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۳-۶۴۰]

→ تلخیص الجامع < شرح ترتیب الجامع الصغیر

● **التلخیص / کیمیا / عربی**

at-talxīs

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۱۱/۴۲

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی ... للمتقین و سلم. قد تقدم لنا قبل هذين الكتابين اربعون جزءاً في الثلاثة الاجناس و ما قد ذكرناه في كتابنا الذي قبل هذا هو شيء من امر الماء و عرفنا لعله في الماء بما قد مضى فيه؛ **انجام**: فإذا بلغ ذلك فهو منتهى ما في الماء للمرتبة الثالثة لانه قد وجب من طول ما. خط: نسخ، بی تا؛ صفر ۱۲۸۸ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه ای، ۴گ (۱۰۳پ-۱۰۶ر)، ۱۹ سطر (۵×۸/۵)، اندازه: ۱۳/۷×۲۲/۳سم [ف: ۲۹/۲-۶۱۷]

● **تلخیص الآثار العلویة / فلسفه / عربی**

talxīs-u āṭār-il 'ulwiya

ابن رشد، محمد بن احمد، ۵۲۰ - ۵۹۵ قمری

ebn-e rošd, mohammad-e-bn-e ahmad (1127 - 1199)

وابسته به: الآثار العلویة = کتاب الآثار العلویة؛ ارسطو (۳۸۴-۳۲۲)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۱۶ ربیع الاول ۵۵۴ق

چاپ: در رسائل ابن رشد (هند، مطبعة دارالمعارف: ۱۳۶۶ق)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۹۷/۴

آغاز: بسملة. ابتدا اولاً فی هذا الكتاب بذکر غرض کتاب؛ **انجام**:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۸۵عکسی

آغاز: قال الشيخ الامام العالم جمال الدين ابو الفرج عبد الرحمن بن علي بن محمد بن علي بن الجوزي القرشي؛ **انجام**: برابر نسخه اصل: ایاصوفیا-استانبول ش ۱۷۳۹؛ خط: نسخ، بی تا؛ نیمه اول قرن ۸م؛ مصحح و وقف نامه کتاب به خط احمد شیخ زاده مفتش اوقاف حرمین شریفین؛ ۱۸۹گ، ۲۳ سطر [عکسی ف: ۱-۲۳۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۷۸

آغاز: برابر؛ **انجام**: اخرجاه فی الصححین قال ابوبکر الانباری خط: نسخ، بی تا؛ تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره دولت آبادی، جلد: مقوا با عطف پارچه، ۲۱۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار-۲۰۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۹۶عکسی

آغاز: قال الشيخ جمال الدين عبد الرحمن بن الجوزي؛ **انجام**:

برابر

نسخه اصل: اسعد افندی منتقله به سلیمانیه - استانبول ش ۱۶۴۱؛ خط: نسخ، کا: عبد الله بن نبی، تا: ۱۰۸۳ق؛ مصحح، محشی؛ در پایان چندین برگ مشتمل بر وصایایی از ابوحنیفه عمر بن عبد الله سهروردی و ابوحنیفه و حسن بصری و دیگری است؛ ۲۱۰گ، ۲۳ سطر [عکسی ف: ۱-۳۴۸]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۷۹

آغاز: بسملة، الحمد لله على علمنا ما لم نعلم و نصلى على خير المرسلين؛ **انجام**: ترهات مشار اليه و رأى تبين بعض مطالب حقه باسفا دارم قد تمت الجز سنة ۱۲۶۱ خط: نستعلیق شکسته، بی تا؛ تا: قرن ۱۳ [رایانه]

● **تلییس ابلیس / تاریخ اسلام / فارسی**

talbīs-e eblīs

سپهر کاشانی، عباسقلی بن محمد تقی، ۱۲۶۸ - ۱۳۴۲ قمری

sepehr-e kāshānī, 'abbās-qolī ebn-e mohammad taqī

(1852 - 1924)

در آغاز حال ابلیس، ترتیب آفرینش و چگونگی خلق انسان و اشیاء، خلقت حضرت آدم (ع)، خلقت افلاک، عرش، ملائکه و آفرینش پیامبر اسلام و ائمه و عالم نور و عالم ذر و شبهه های ابلیس و ...

[دنا ۲۹۲/۳]

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۷

آغاز: بسملة اعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم و صلی الله تعالی علی سیدنا و مولی الكونین ... بنده یگانه یزدان، امت صادر اول و آخر پیغمبران ... وزیر تواریخ و تألیفات، مشیر افخم سپهر ثانی عباسقلی کاشانی

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (نخا)؛ جلد نهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276247

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۲

ذهنيه يا ماهيت.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۸/۳

آغاز: قال بعض النحاة على ما حكى أن الألفاظ موضوعة للحقائق الخارجية

نسخه اصلی: کتابخانه امامزاده محمد هلال-آران ۷۱؛ خط: نسخ، بی کاف، تا: قرن ۱۳؛ تصحیح شده با حواشی از مؤلف و غیره؛ ۷ ص (۸۶-۹۲) [عکسی ف: ۱-۳۵۳]

● **وضع الالفاظ / اصول فقه / عربی**

waḍ‘-ul alfāz

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۱۸۶/۲

در فهرست به نام: الالفاظ موضوعة للمعانی الذهنیه او الخارجیه؛ خط: تحریری، بی کاف، تا: قرن ۱۳، ۳۰ گگ [ف: ۳-۶۵]

● **وضع الالفاظ / منطق / عربی**

waḍ‘-ul alfāz

فائده ای مشتمل بر مقدمه و تقسیم و خاتمه مفصلی در بیان کیفیت وضع الفاظ.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷/۷

آغاز: هذه فائدة تشمل على مقدمة و تقسیم و خاتمة. المقدمة؛

انجام: مرکب عن الحروف جعل الكلام على ما في الفؤاد دليلاً خط: نستعلیق، کاف: حسینی، تا: ۹۷۴ق، جا: کاشان؛ ۴ گگ (۳۸ پ-۴۱ پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵ سم [مؤید: ۳-۵۳۴]

● **وضع انبارهای فنی شرکت نفت / مفرقه / فارسی**

vaz‘-e anbār-hā-ye fannī-ye šerkat-e naft

کلاهچی، محسن، قرن ۱۵ قمری

kolāhčī, mohsen (21)

گزارشی است که مؤلف که دانشجوی فوق لیسانس علوم اداری بوده در بهمن ماه ۱۳۴۲ شمسی زیر نظر دکتر علی محمد اقتداری به رشته تحریر درآورده است. این گزارش در مورد وضع انبارهای فنی شرکت ملی نفت و توضیح مشکلاتی که در اثر عدم اجرای صحیح نظریه های سازمان مدیریت پیش آمده و پیشنهاداتی برای رفع مشکلات آن.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۹۸۰

آغاز: گو این که از شرح وظائف که بعداً بیان خواهد شد هدف از تشکیل انبار روشن می گردد با وجود این مطالبی کلی در مورد انبار گفته می شود؛ انجام: چون کار بازرسان [...] ایجاب می کند که با رئیس انبار برای کسب دستورات بدون واسطه در تماس باشند واحد مذکور زیر نظر مستقیم رئیس انبار قرار داده شد خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۲ق؛ جلد: مقوا، ۲۴ گگ،

اندازه: ۲۱×۲۶ سم [ف مخ: ۵-۲۲۸]

مربخ چون به بیست و هفت درجه جدی آید این شکل را به مشک و زعفران بر کاغذی نویسد و با خود دارند دائم ... و باید که در روز و الله اعل. تمت الرساله الشریفه اللطیفه ... فی سنه ۱۲۸ (گویا ۱۰۲۸).

رساله ای است مشتمل بر هشت «فصل» در بیان خواص شرف ستارگان (کواکب سبعه)، اشکال و جداول شرف هر ستاره در نسخه نشان داده شده است؛ بی کاف، تا: ۱۲۸ (گویا ۱۰۲۸)؛ ۴ ص (۵-۸)، ۱۹، ۱۷ و ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸ سم [ف: ۲۳-۷۲]

● **الوضع الاکبر / کیمیا / عربی**

al-waḍ‘-ul akbar

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

یکصد و شش صحیفه است در اعمال کیمیاگری و تبدیل فلزات و معادن، با رمز و اشاره و ملخص از صحایف التهیج البهیج (؟) که در هفت چیز بحث می کنند: الذهب الرفیع، الحدید الباس، النحاس الاحمر، الرصاص، الزبیق، الفضه، القصیدیر. نام کتاب از عبارتی در آخر نسخه گرفته شده است.

آغاز: الصحیفه الاولى من جمله صحاف التهیج البهیج النهیج موضوعین بعد تسطیر الوضع الخطیر و هو الوضع الاکبر ...

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۹۵

آغاز: برابر؛ انجام: و ها انا راض لو اتی فی خیالها کمل الکاتب الوضع الاکبر المشار الیه بالا کثر للتهیج النهیج الجوهر و هو مائة دست صحاف.

خط: نسخ، بی کاف، تا: قرن ۱۲؛ ۱۰۱ گگ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۹×۲۱/۳ سم [ف: ۱-۵۸۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۵۵۹

آغاز: برابر؛ انجام: و قد کنت لا ارضی بوصل مقطع xx و ها انا راض لو اتانی خیالها خط: نسخ، بی کاف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ تملک: محمد موسوی کاشانی به تاریخ ربیع الاول ۱۳۲۲؛ جلد: تیماج، ۱۰۴ گگ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵ سم [ف: ۱۷-۱۴۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۵۲/۱۲

آغاز: برابر؛ انجام: علی مائة جزو من سایر الاجساد یقوم ذهاب کقیام الاحجار

کا: مازندرانی، اسماعیل بن یحیی، تا: با تاریخ ۱۲۳۲ق؛ ۱۲ ص (۴۱۶-۴۲۷)، ۲۰ سطر، اندازه: ۳×۱۵/۳×۲۱ سم [ف: ۴۳-۲۱۶]

● **وضع الالفاظ / اصول فقه / عربی**

waḍ‘-ul alfāz

آرانی کاشانی، ابوطالب بن محمد حسن، ق ۱۳ قمری ārānī kāshānī, abu-tāleb ebn-e mohammad hasan (- 19c)

در این که آیا الفاظ برای حقائق خارجی وضع شده اند یا معانی

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد سی و چهارم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276272

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۳/۲۰۱۴

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۶۷/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق چلیپا، بی ک، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن،
گک (۲۲-۲۴پ)، اندازه: ۱۵/۶×۲۳/۲سم [ف: ۶-۴۴۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۱۱/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی ک، تا: صفر ۱۲۸۸ق؛ گک (۱۲-۱۷ر)، ۱۹ سطر
(۱۴/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۳/۷×۲۲/۳سم [ف: ۲۹/۲-۶۱۱]

● کتاب الموارث من المختصر النافع / فقه / عربی

k.-ul mawārī min-al muxtaṣar-un nāfi

وابسته به: المختصر النافع = النافع فی مختصر الشرائع؛ محقق
حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۹۳/۳

خط: نسخ، ک: محمد بن محمد امین محلاتی، تا: ۱۳۱۳ق؛ گک
(۵۵-۵۷پ)، ابعاد متن: ۱۲×۷، اندازه: ۱۸×۱۱سم [ف: ۲-۳۳۵]

کتاب موازین الاحجار < موازین الاحجار

● کتاب موالید / هینت / فارسی

k.-e mavālid

نسخه‌ای است قدیمی در بیان احکام موالید با استفاده از گفتار و
الیس اسکندرانی که این عناوین در آن دیده می‌شود: فصل
چهارم: اندر تحویل سال‌های موالید و بیرون آوردن دلیل‌ها؛
فصل دوم از مقاله دوم: اندر پدید کردن خانیه و شناختن
پیوستن ستارگان به آفتاب؛ در ۴. اندر پرورش مولود؛ فصل
چهارم از مقاله دوم: اندر پدید کردن حد‌ها؛ در ۵. اندر صورت
تن مولود و حلیتش و هیئتو مزاجش؛ در ۶. اندر عمر؛ در ۷. اندر
علت‌ها که تن را پدید آید؛ در ۸. اندر حال‌های نفس بخشیده
گردد تعقلی و خلقی؛ فصل هشتم: اندر یاد کردن دوازده بهره
کش اثنا عشریات خوانند؛ فصل هشتم از مقاله پنجم: اندر
نحس گشتن ستارگان؛ فصل سوم از مقاله پنجم: اندر عمل
تحویل سال عالم و بیرون آوردن دلیل‌ها؛ فصل چهارم: اندر
مولودها کردن و نمودارهای آن بیرون کردن؛ فصل هفتم: اندر
یافتن برج‌ها که او را مطلع بروج خوانند؛ در ۱۰. اندر برج‌های
مذکر و مونث و لیلی و نهاری؛ در ۱۱. اندر طبع‌های برج‌ها؛ در
۱۲. اندر برج‌ها و جزئیاتی که به یکدیگر نگرند؛ در ۱۸. اندر
اتصال و انصراف و قبول؛ در ۱۹. اندر نیروی ستارگان و فرا
بستگی یکی بر یکی؛ در ۲۰. اندر دلالت خانهای فلک و
جایگاه‌های ستارگان از ایشان.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۶۰

سلخ رجب ۱۲۲۷، ابوالحسن طباطبائی، میرزا محمد تقی شیرازی؛
جلد: تیماج، ۹۴گک، ۲۵سطر، اندازه: ۲۸×۲۰سم [ف مخ: ۲-۵۴۶]

● کتاب من لایحضره الفقیه (ترجمه) / حدیث / فارسی

k.-u man lā-yahḍar-u-hul faqīh (t.)

وابسته به: کتاب من لایحضره الفقیه؛ شیخ صدوق، محمد بن
علی (۳۱۱-۳۸۱ق)

ترجمه‌ای است از کتاب من لایحضره الفقیه ابن بابویه قمی و
جز لوازم صاحب قرانی مجلسی یکم.

تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۸۲ - ج

آغاز: آغاز بریده شده: علیها و المؤلفة قلوبهم و فی الرقاب ...
فریضة من الله یعنی نیست صدقات و زکوة مگر از برای فقیران ...
و آن کسانی که سعی میکنند و آن از مالداران میگیرند و جمع
میکنند و آن کسانی که زکوة میدهند بایشان بسبب آنکه دل‌های
ایشان با مسلمانان الفت گیرد و با کافران حرب کنند ... باب آنچه
آمده در آنکه نمیدهد زکوة را. روایت کرد حرز از امام جعفر
صادق علیه السلام که او گفت نیست هیچ صاحب مال طلا یا نقره
که منع کند زکوة مال خود را مگر آنکه بند کند خدای تعالی او
را در روز قیامت؛ انجام: باب آن چیزها که فرض است بر جوارح
و اعضا ... و گفت خدای تعالی و اذار ایت الذین یخوضون فی
آیاتنا ... حتی یخوضوا فی حدیث غیره و چون تو آن کسانی را
که بتکذیب و استهزا شروع میکنند در آیت‌های ما که قرآن است
پس اعراض کن از ایشان و منشین با ایشان تا آنکه
دارای زکوة است تا زیارات؛ خط: نسخ، بی ک، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ:
سیاهانی، ۱۷۴گک، ابعاد متن: ۱۷/۵×۱۲، اندازه: ۲۵×۱۹سم [ف: -
۵۵]

کتاب المنهاج < المنهاج

● کتاب المنی فی تدبیر الحجز الاعظم / کیمیا / عربی

k.-ul manī fī tadbīr-il ḥajar a'ẓam

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

در تدبیر حجر.

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد خاتم النبیین و
امام المرسلین و علی محمد خاتم النبیین و امام المرسلین و علی
آله الطینین. اما بعد فان الوصف قد طال فی امر الباب الاعظم فی
امرہ و امر التدابیر اعنی ما ذکره الناس ...

انجام: و اما ان یشتمع بالماء وحده و هی المرتبة الثالثة فهذا نهاية
ما فیه و لکن نار الحضان یشتمع ان یشتمع هنا فاعرف ذلك ان
شاء الله.

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

مؤلف چون در ضمن ديگر كتاب هایش به این مساله به رمز اشاره نموده بود، در این رساله به طور مختصر به این مطلب پرداخته است.

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۰۴/۱

آغاز: الحمد لله القريب المجيب المفعال لما يريد اعلم ان كتابنا هذا لا يجوز لاحد ان يقرأ الامر من عرف حجرنا على الحقيقة
نسخه اصل: كتابخانه دانشگاه کراچی - پاکستان ۱۹۹۸۳؛ خط: نسخ،
کا: محمود حمدی، تا: چهارشنبه ۹ ربیع الثانی ۱۳۴۶ق؛ از روی
نسخه (۶۰) دار الکتب المصرية؛ ص ۹ (۲-۱۰) [عکسی ف: ۶-۸]

● التقريب في الفروع / فقه / عربی

at-taqrīb fi-l furū‘

قدوری، احمد بن محمد، ۳۶۲ - ۴۲۸ قمری
qodūrī, ahmad ebn-e mohammad (974 - 1038)

در فقه حنفی و خالی از دلیل و آراء است پس از آن مجدد به تألیف آن پرداخت و مسائل فقهی را همراه با ادله آن ذکر کرده است.

[دنا ۲۱۲/۳؛ کشف الظنون ۴۶۶/۱؛ کشف الظنون ۱۶۳۱/۲]

قم: گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۷۴۲-۱۰/۵۲

آغاز: بسمله، حمدله و العاقبة للمتقين و الصلوة و السلام علی رسوله محمد و آله اجمعین قال الشيخ الامام الاجل العالم الزاهد ابوالحسن احمد بن جعفر البغدادي القدوري رحمة الله عليه الاصل في وجوب الطهارة قوله تعالى يا ايها الذين آمنوا اذا قمتم الى الصلوات فاغسلوا؛ **انجام:** باب المناسخة و اذا لم يتقسم التركة - حتى مات احد الورثة فان كان ... كل واحد من حساب الدراهم قسمت ما صحت منه على ثمانية و اربعين فما خرج اخذت سهام كل واحد وارث حسبت ...

از آغاز کتاب تا آخر کتاب الفرائض؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوا عطف تیماج، ۹۹گ، ۱۷-۲۰ سطر، اندازه:

۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۲-۱۰۰۷]

● تقريبات المرام علی تهذيب الكلام علی صناعتي

المنطق و الكلام / منطق / عربی

taqrīb-ul marām ‘alā tahḍīb-il kalām ‘alā ṣinā‘atay-il mantīq wa-l kalām

جرفادقانی، محمد بن علی اصغر، ق ۱۳ قمری

jorfādeqānī, mohammad ebn-e ‘alī asqar (- 19c)

وابسته به: تهذيب المنطق و الكلام؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۷۲-۷۹۲)

تاریخ تألیف: چهارشنبه ۹ جمادی الاول ۱۲۵۴ تا پنجشنبه ۲۰ ربیع ۱۲۵۴ق

وابسته به: التقريب في اسرار التركيب؛ جلدکی، علی بن ایدمر (۷۶۲-)

خلاصه شده «التقريب في اسرار التركيب» عزالدین ایدمر جلدکی و ترجمه فارسی آن است.

[دنا ۲۱۲/۳؛ الذريعة ۳۶۴/۴؛ کشف الظنون ۴۶۵/۱]

قم: گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۸/۳-۷/۸۸

آغاز: بسمله این فصل دویم است از باب ۳ از قسم ۴ از جلد ۲ از منتخب تقريبات جلدکی در ذکر تدبير باب اعظم اكسير حجرى را خام و با طراوت حل کن در آب قراح و تعفین کن تا حل شود؛ **انجام:** پس جهد کن و م غرور مشو بظواهر اقوال بدرستی که آن اعظم حجب است و نیست ما را بر تو الا رحمت و کتمان سر تمام شد خلاصه و السلام

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۸-۴۵۸۹]

● التقريب في اصول الفقه / نحو، اصول فقه / عربی

at-taqrīb fī usūl-il fiqh

بهلولى یمانی، جعفر بن احمد، - ۵۷۳ قمری
bohlūlī yamānī, ja‘far ebn-e ahmad (- 1178)

مؤلف مسائلی را که در کتاب «عیون المسائل» حاکم ابوسعید محسن بن کرامه جشمی (۵۴۵) آمده بود سابقاً شرح کرده و سپس به در خواست بعضی، ادله مسائل این علم را به عنوان مقدمه‌ای برای کتاب «البيان» که در حقیقت شرح همین مسائل است نگاشته است. این کتاب مشتمل بر یک «مقدمه» و ده «فصل» و هر یک دارای چند «مساله» می‌باشد: المقدمه: معرفة الخطاب و قسمته و شرايطه للاستدلال به؛ فصل ۱. الاوامر و النواهي؛ ۲. الخصوص و العموم؛ ۳. المجمع و المبین؛ ۴. الناسخ و المنسوخ؛ ۵. الاخبار؛ ۶. الافعال؛ ۷. الاجماع؛ ۸. القياس و الاجتهاد؛ ۹. صفة المفتی و المستفتی؛ ۱۰. الحظر و الاباحة.

[دنا ۲۱۲/۳؛ اعلام المؤلفین الزیدیه ص ۱۷۷]

قم: مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۲۴/۱

آغاز: الحمد لله علی سابع نعمته و بالغ حجته و صلاته علی محمد نبیه و صفوته و علی الطاهرین من عترته و سلامه علیهم اجمعین
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان - رم ۱۱۶۵؛ خط: نسخ نازبا، بی کا، بی تا؛ مصحح؛ ۵۶ص (۲-۵۷) [عکسی ف: ۴-۴۸]

● التقريب في علم التركيب / کیمیا / عربی

at-taqrīb fī ‘ilm-it tarkīb

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

رساله بسیار مختصری است در شناخت حجر و تدبير آن که

فرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

● **حدوث و قدم و سرمد / فلسفه / فارسی**

hodūs va qedam va sarmad

رضوی حسینی، عبدالرحیم

razavī hoseynī, 'abd-or-rahīm

در این گفتار واژه‌های (حدوث و قدم و سرمد) را می‌شناساند تا مطالبی که در رساله (دائاتی خدا) آورده روشن گردد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۷/۴

آغاز: بسمله و الحمد لله رب العالمین ... بخواطم رسید آنکه باین عبارات و بیاناتی که در این اوراق ثبت گردید؛ **انجام**: عبارتش اینست که خدا و خلقش بالتمام (کم دارد).

خط: تعلیق، بی‌کاء، بی‌تا؛ پس از این تا پایان شعرها و نیایش است؛ ۲ گک (۶۶-۶۷پ) [ف: ۳-۲۴۷]

● **الحدود / فلسفه / عربی**

al-ḥudūd

حنین بن اسحاق، ۱۹۴ - ۲۶۰ قمری

honayn ebn-e eshāq (811 - 875)

تعریقاتی است فلسفی و نامرتب.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۸۸/۱۱

آغاز: العلم: وجدان الاشياء حقایقها. العقل: جوهر بسیط مدرک للاشياء بحقایقها. النفس الطبیعی الذي هو آلة قابلة للجزء؛ **انجام**: فطابق بذكر القليل والكثير والصدق والعدد و جنس بذكر الروح والروح و عول على الاستعارة في بناء الكلمة، فابرزها في موضع الترصيع (گویا افتادگی دارد) پس از چند صفحه: الحس و الحركة ...

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کاء، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن عنابی، ۳ گک (۳۲-۳۴پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۸ × ۲۰/۲۰سم [ف: ۹-۲۲۴]

← الحدود ← حقایق اسرار الطب

← الحدود ← الصناعة، العلم، الحالة، الملكة، القوة، اللاقوة و الشكل

← حدود ← احكام حدود و قصاص

● **الحدود / کیمیا / عربی**

al-ḥudūd

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

در بیان اقسام مختلف علم کیمیا و تقسیمات اولیه آن به علم دین و دنیا و تعریف هر یک از آنها و آنچه از هر یک منشعب می‌شود.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و سلم تسليماً. قد سبق لنا قبل کتابنا هذا ثمانية و خمسون کتاباً و قد شرحنا فيها شرحاً قویاً و مقالتي هذه انا ذاکر فيها حدود هذه الاشياء الثلاثة ليوضح لك ... **انجام**: و استعمل في التدبير الثالث ما له من الجواهر و هي خارجة عن هذا الفن و التدبير الثالث خارج عن هذا الفن ايضاً فاعرف ذلك ان شاء الله.

[الدريعه ۱۷۱/۲۰]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۶۷/۴۲

آغاز و انجام: برابر

مقاله پنجاه و نهم است؛ خط: نستعلیق چلیبا، بی‌کاء، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۳ گک (۶۶-۶۸ر)، اندازه: ۱۵/۶ × ۲۳/۲سم [ف: ۶-۴۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۱۱/۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کاء، تا: صفر ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ گک (۱۳۳-۱۳۵ر)، ۱۹ سطر (۸/۵ × ۱۴/۵)،

● **الحدود = رسالة الحدود = پاسخ ارسطو به اسکندر**

= **یکصد و پانزده سؤال اسکندر / منطق، فلسفه، پاسخ پرسشها /** فارسی

al-hodūd = r.-ol hodūd = pāsox-e arastū be eskandar = yeksad va pānzdah so'āl-e eskandar

ارسطو، ۳۸۴ - ۳۲۲ ق.میلاد

arastū (-384 - -322)

صد و پانزده پرسش است که گویند اسکندر درباره بعضی از موضوعات فلسفی از ارسطو نموده و ارسطو از آنها پاسخ گفته است. این پرسش و پاسخ‌ها را از کتاب‌های ارسطو گرفته و یکجا گرد آورده از آندوتن استاد و شاگرد دانستند. این پرسش‌ها از علم طبیعی و الهی است.

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقين و لا عدوان إلا على الظالمین و الصلوة على محمد و آله أجمعین، اما بعد بدانکه این چند فصل است اندر صد و پانزده مسأله که اسکندر از استاد خویش ارسطاطاليس حکیم پرسیده است و او جواب داده است بصواب؛ اسکندر می‌گوید که پرسیدم از استاد خویش که جوهر چیست؟ گفت: آنچه بجوهر قائم است؛ گفتم: روح چیست؟

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد دوازدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276250

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۲

بدان به درستی که رطوبتی که اوست که می آید بکشتن آتش و به سبب آن رطوبت؛ انجام: در او ممیزه چهارگانه را، یعنی صمغ را

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ ۴ص (۷۸-۸۱) [ف: ۶-۳۹۳]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷/۲۷

آغاز: نسخه دیگر که صاحبش معلوم نیست در تدبیر حجر کریم. بسمله. این رساله ایست از آن چیزی که عمل کردم من بدست خود در علم صنعت الهیه؛ انجام: بوده باشد آتش آتش زبل پس بفهم تا اینکه تمام شود. انشاء الله.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ ۱۲۸۹ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۳گ (۸۸-۸۸)، ۲۴ سطر (۲۰×۱۴/۵)، اندازه: ۲۲×۱۶/۵سم [ف: ۴-۱۰۰۵]

● حجر معین / کیمیا / فارسی

hajar-e mo'ayyan

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۹۷/۲

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲ص (۳۹-۴۰) [ف: ۶-۳۹۲]

● الحجر المكرم = الحجر = کتاب الحجر / کیمیا / عربی
al-hajar-ul mukarram = al-hajar = k.-ul hajar

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

رساله‌ای است کوتاه، در بیان گفتار حکما در حجر، اقول فیثاغورس، اسکندروس، افلاطون، ارسطاطالیس، ریموش، یزمنیدس، اسقلیادس، بیماس، سقراط و دیگران.

آغاز: بسمله. الحمد لله ذی آلاء و التعماء و الطول و العزة و الکبریاء و صلی الله علی سیدنا ... اعلم ارشدک الله تعالی ان جمیع کتبنا هذه و غیرها من الکتب محتاج الی هذا الکتب خاصة ضرورية کحاجة لم و کیف و ما الی هل و بل و کحاجة لم و کیف ...

انجام: و استوفینا وجوه الکلام فی الحجر بحسب ما قصدنا الیه بما هو لاق بکتبنا. هذا فلیکن آخر الکتب و الله اعلم بالصواب و لتأخذ فیما بعده، فندکر انشاء الله تعالی جل و عز و بالله توفیقنا و علیه توکلنا و هو حسبنا نعم الوکیل و لاحول و لا قوة و لا بالله العلی العظیم و صلی الله علی سیدنا محمد.

چاپ: پاریس، مطبعة فول غایتنه، ۲۸ص، ۱۹۲۸م.

[کحاله ۱۰۵/۳؛ ریحانة الادب ۱۰۸/۵؛ زرکلی ۱۰۳/۲؛ بغدادی، هدیه ۲۴۹/۱؛ جابر و «منافع الحجر» او که گویا جز این است؛ تاریخ التراث العربی: ۱۹۶/۴ تا ۳۹۵؛ دنا ۵۰۵/۴ (۱۴ نسخه)]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۸۸/۴-عکسی

آغاز و انجام: برابر

حجر غیظ و معرفت؛ ۳. اسماء مرموز ارض بیضه را؛ ۴. در بیان اسماء مرموزه در زیق؛ ۵. اسماء منبع مطهری؛ ۶. وصف انای، ۷. بیان اوقات واحد؛ ۸. تفریق؛ ۹. تدبیرها؛ ۱۰. موازین؛ ۱۱. تراکیب؛ ۱۲. برانیات، سپس چهار باب بی شماره.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۹۷/۱۵

آغاز: بسمله، جهت آنست که آن کس که نیست مر او را معتمدی و مجربی که استعانت؛ انجام: همچنانکه میخواهی تو بیرون می آید ابریز باذن خدای تعالی ...

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۶ص (۲۰۲-۲۲۷) [ف: ۶-۳۹۴]

● حجر القوم / کیمیا / عربی

hajar-ul qawm

مختصری است گزین شده از کتابهای المصایح و المفاتیح مؤیدالدین طغرانی (- ۵۱۵ق) در علم صنعت که بسی فوائد دارد. مطالب آن تحت عنوان: «قال جابر. قال».

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۹۵۳/۵

آغاز: بسمله و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطاهرین قال جابر ان هذه الصنعة انما جعلها الله العقلاء من بنی آدم ثم خص بها الفقراء؛ انجام: و انما قصد القوم تحلیل الاجساد لانها غلیظه.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۹؛ مصحح، مقابله شده؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوا با روکش مشمع سبز، ۴۹گ (۵۲-۱۰۰)، ۱۵ سطر (۱۲×۸/۵)، اندازه: ۱۳×۸/۵سم [ف: ۳-۱۳۰۶]

← الحجر الکریم ← الکیمیا

● الحجر الکریم / کیمیا / عربی

al-hajar-ul karīm

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۷/۱۴

شجرة الخلد، شجرة الطور، حجر العوالی، باب تکلیس النحاس، از کتابی باید باشد؛ خط: نسخ کهن، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید سمرقندی، جلد: تیماج آلبالویی، ۱۸ص (۳۳۷-۳۵۴)، ابعاد متن: ۱۴×۱۰، اندازه: ۲۰×۱۴سم [سنا: ف: ۱-۳۹۴]

● حجر کریم / کیمیا / فارسی

hajar-e karīm

غیر همانند:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۹۷/۶

آغاز: حمدله و الصلاة و السلام علی محمد و آله اجمعین. اما بعد

فرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد دوازدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276250

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۳

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، ۱۱ گ (۱۰۶-ر-۱۱۶)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۹-۳۱۷]

● **الحجر / کیمیا / عربی**

al-hajar

قمری، محمد، ق ۵ قمری

qomrī, mohammad (- 11c)

آغاز: بسمله، اعلم ان هذا الحجر هو جوهر واحد و لكنه ينقسم الى قسمين و شكلين مختلفين احدهما ...
انجام: و باسمه الحليم الحكيم من ادمن ذكرها يسر الله عليه ما سنله و عرفه الحكمة و الصنعة الالهية

۱. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۰۷۳۹

خط: مختلف، بی کا، تا: ۱۲۲۶ق [القبائی ف: ۴۱۰]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۰/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، بی کا، تا: سه شنبه ۱۹ رجب ۱۲۸۳ق، جا: خراسان؛ کاغذ: فرنگی سفید و آبی، جلد: میشن سیاه، ۷ گ (۲۱-۲۷پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱/۸×۱۴/۱سم [ف: ۶-۲۸۷]

۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۷۷/۴

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۷-۲۴۳]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۴۰/۱۷

آغاز: برابر

نام مؤلف به استناد نسخه ملک ش ۳۲۰/۱/۲ ذکر شد؛ خط: مختلف، بی کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن آلبالویی، ۳ گ (۲۱۰-۲۱۲ر)، اندازه: ۵/۱۷×۵/۲۲سم [ف: ۸-۴۸۸]

● **الحجر / کیمیا / عربی**

al-hajar

جلد کی، علی بن ایدمر، - ۷۶۲ قمری

jeldakī, 'alī ebn-e aydamor (- 1361)

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۷۷/۵

خط: نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۷-۲۴۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۵۸/۶

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ مجلد؛ کمند مشکی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۲۱۸-۲۲۵)، ۱۵ سطر، [سنا: ف: ۲-۲۳۳]

● **الحجر / فقه / عربی**

al-hujr

کاشف الغطاء، جعفر بن خضر، ۱۱۵۴ - ۱۲۲۸ قمری

kāšef-ol-qetā', ja'far ebn-e xezr (1742 - 1813)

soyūti, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446 - 1506)

رساله ای در افضلیت و برتری بین مکه و مدینه را با استناد به اخبار اهل سنت که مؤلف برتری مدینه را ترجیح داده در سه «فصل»: ۱. اسماء هذین البلدین؛ ۲. حد هذین الحرمین؛ ۳. التفضیل بینهما.

آغاز: بسمله الحمد لله الذي فضل بعض خلقه على بعض حتى في البلاد و الامكنة و بقاع الارض ...

انجام: و يقول ان جبرئيل عليه السلام هو يوم الكعبة قالت فكان يقول انه اقوم مسجد قبله و الله تعالى اعلم.

چاپ: هند، لاهور، مطبع محمدی، سنگی، ۱۳ص، با عنوان رسائل سیوطی چاپ شده؛ هند، لاهور، مطبع محمدی، با تصحیح مولوی محمد حسین صاحب هزاروی و مولوی غلام حسین صاحب لاهوری، سنگی، وزیری، ۱۵ص، به سعی و اهتمام فقیر الله (تاجر کتب)، (۵۴-۶۶صص)

۱. مشهد: رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: غلام محیی الدین، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ هدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا با عطف میشن قهوه ای، ۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار - ۱۲۷۴]

۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۱۶۹/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: شمیم، ۷گ (۶۰-۶۶پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱-۱۸۹]

← حجج المهندسين ← مقالة في حجج المهندسين كتبها اليها

← الحجر ← الكيمياء

← الحجر ← الحجر المكرم

● **الحجر (منتخب) / کیمیا / عربی**

al-hajar (mn.)

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

در این رساله که منتخبی از کتابی از جابر است، گفته های حکمای فن درباره «حجر مکرم» نقل شده پس از آن آراء خود جابر از کتاب های وی «الاسطقس» و «الکمال» آورده می شود.

قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۱۵/۳

آغاز: فلنذكر من كلام الحكماء في الحجر ما أئينه و أكشفه و أدله على حقیته ثم نذكر ما یخصنا من قوله ما فيه؛ انجام: ثم وضع في القرعة و تعنفه ثم قطره و ترد ما قطر على الثفل و كرر عليه العمل حتى یثبت الجميع.

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد دوازدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276250

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۲

جواهر

س الجواهر ← معرفة الجواهر

● الجواهر / كيميا / عربى

al-jawāhir

جابر بن حيان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمرى

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۱۱/۴۵

آغاز: قد سلف لنا بذلك ما فى بعضه كفاية فإذا استخراجته من الصيغ فالتدبير فيه حينئذ على ثلاثة وجوه؛ **انجام**: وجميع ما يلزم اسمه اللازم له من غير لا من نفسه فاعرف ذلك و تبينه ان شاء الله عزوجل كمل الجزء السادس والاربعين من السبعين.
خط: نسخ، بی کاه، تا: صفر ۱۲۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گگ (۱۱۵ - ۱۱۷پ)، ۱۹ سطر (۱۴/۵×۸/۵)، اندازه: ۲۲/۳×۱۳/۷سم [ف: ۲۹/۲ - ۶۱۷]

● جواهر = ترجمه و شرح فصوص الحکم / عرفان و

تصوف / فارسى

javāher = t. va š.-e fosūs-ol hekam

نعمة الله ولي، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمرى
ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh
(1330 - 1431)

وابسته به: فصوص الحکم = الفصوص؛ ابن عربى، محمد بن على (۵۶۰-۶۳۸)

گفتاری است در گزارش و ترجمه فصوص الحکم ابن عربى.
آغاز: بسملة الحمد لله و الصلوة على رسول الله (ص) بيت حمدى که سزای او بود او گوید xx حق است که حمد خویش نیکو گوید. نص حکمة الهية فى کلمه آدمية نقوش فصوص از جواهر چاپ: در مجموعه رسایل او چاپ افست (ص ۱۶۸-۱۷۹)؛ در جلد چهارم مجموعه رسائل او چاپ دکتر نور بخش [فهرستواره متزوى ۲۷۱/۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۸۰

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: یکشنبه ۲۵ ذیقعده ۱۰۸۴ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکى، ۳۳ سطر (۲۰×۹)، اندازه: ۲۴×۱۳سم [ستا: ف: ۱ - ۲۱۲]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۷۴

خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن محمد مؤمن، تا: ۲۷ محرم ۱۱۰۹ق، کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای، ۱۲گگ (۳۹۱-۴۰۲)، اندازه: ۲۵×۱۷سم [ف: ۴ - ۶۷۷]

۳. مشهد؛ رضوى؛ شماره نسخه: ض ۵۳۰

آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: عباس بن حاجى محمد شیرازى همدانى، تا: اول رمضان ۱۲۶۴ق؛ جلد: گالینگور مشکى، ۶گگ (۲۱۹-۲۲۴)، ۲۹ سطر، اندازه: ۴۰×۲۸/۵سم [الفبائى ف: ۱۷۵]
مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۸۰ عکسى
نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳ - ۱۳۱۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۱۳

شرح فصوص الحکم؛ خط: نسخ ریز، کا: عباس بن حاجى محمد شیرازى الاصل همدانى المسکن، تا: ۱۲۶۴ق؛ ص ۸ (۱۷۷-۱۸۴)، ۲۹ سطر، اندازه: ۳۲×۱۹/۵سم [ف: ۳۲ - ۱۴۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۸۲

الجواهر؛ خط: نسخ ریز، کا: عباس بن محمد شیرازى الاصل همدانى المسکن، تا: ۱۲۶۴ق؛ ص ۹ (۴۴۶-۴۵۴)، ۲۹ سطر، اندازه: ۳۲×۱۹/۵سم [ف: ۳۲ - ۱۵۰]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۷۹

آغاز: الحمد لله و الصلوة على رسول الله ... فص کلمه حکمة الهیه ... نقوش فصوص از جواهر بگو xx امور فتوحات باما بگو؛ **انجام**: عارف بمسمیات خاتم صلی الله علیه و آله و سلم.
از فص آدمى تا فص محمدى؛ خط: شکسته نستعلیق خوش، بی کاه، تا: ۱۲۶۵ق؛ صفحات جدول شش خطى؛ کاغذ: فرنگى نازک شکری آهارمهره، جلد: تیماج مشکى، ۱۳ص (۳۵۷-۳۶۹)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱۰ - ۶۰۷]

فرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛؛ جلد یازدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276249

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

علی بن مهتدی بالله هاشمی در سال ۴۵۶ ق می باشد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۰۸/۸

آغاز: اخبارنا الشیخ ابو السعادات ... ان النبی (ص) قال: من لعب بالترد فقد عصی الله و رسوله؛
کتابخانه دارالکتب الظاهرية (مدرسه عمریه) - دمشق ۳۷۷۰؛ خط:
نسخ، کا: عبدالرحیم بن عبدالخالق بن محمد بن ابی هاشم قرشی
شافعی، تا: قرن ۷؛ ۱۵ گ (۲۳۹-۲۵۳) [عکسی ف: ۲-۲۰۷]

● حدیث یوم الجمل / حدیث / عربی

hadīṭ-u yawm-il jumal

قم؛ مورعی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۰۳/۱

خط: نسخ، کا: علی بن عباس البحرانی، تا: ۱۲۸۰ ق؛ قطع؛ وزیری
خشتی [میراث شهاب: س ۸۸-۲۱]

● الحدید = کتاب الحدید / کیمیا / عربی

al-ḥadīd = k.-ul ḥadīd

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

یکی از رسائل السبع الجابریة است. در آغاز آن می گوید: پیش
از این ۱۴۴ کتاب در موازین ساخته بودم و از آنها ۳۲ کتاب
گزیده و از آنها نیز این ۷ کتاب (اشاره به رسائل سبع) را
گزیده ام.

آغاز: بسملة الحمدلله الذی لیس کمثله شیء هو السميع البصیر ...
انا لما الفنا كتب الموازين المائة و الاربعة و الاربعین کتاباً، جعلنا
لها زبده
انجام: بالعلوم، حتی یسهل علیه. افهم ما یسمع من العمل سهولة.

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۷/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ ۸ گ (۵۳-۶۰) [ف: ۱-۸۸]

۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۷/۳

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۹ جمادی الثانی ۱۲۷۳ ق؛ کاغذ؛ فرنگی
[نشریه: ۱۱-۹۴۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۲۹/۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۱۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵ × ۱۴ سم [ف: ۲-۲۰۷]

[۴۶۲]

● الحدیة الحسینیة فی قطع لسان اعوان الامویة - /

عربی

al-ḥadīdat-ul ḥusaynīyya fī qat'-i lisān-i a'wān-il
umawīyya

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۲۱۵/۵

آغاز: بسملة الحمدلله رب العالمین و الصلوه و السلام علی ... فی
حدیث هشام فی ...
خط: نسخ و نستعلیق، کا: حسین بن محمد نقی موسوی
خوانساری، تا: ۱۲۸۱ ق؛ ۱۱ گ (۶۰-۷۰ پ)، اندازه: ۱۵ × ۱۰ سم
[ف: ۲-۲۸۷]

● حدیثی از احتجاج طبرسی / حدیث / عربی

hadīsī az ehtejāj-e tabarsī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۴۱/۱۳

آغاز: هو، فی الاحتجاج للطبرسی ره. عن حفص بن غیاث قال
شهدت المسجد و ابن العوجاء یسأل ابا عبدالله علیه السلام عن قول
الله عزوجل كلما نضجت جلودهم؛ انجام: اخذ لبنته فکسرهما ثم
ردها فی یمنها فهی هی و هی غیرها
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۱۲۹ ق؛ جلد: تیماج مشکى، اص (۸ پ)،
مختلف السطر (۲۰ × ۹)، اندازه: ۲۴/۵ × ۱۲ سم [ف: ۲۰-۳۸۰]

● حدیثی از پیامبر درباره اقسام سه گانه خواب در

روز / حدیث / عربی

hadīsī az payāmbār darbāre-ye aqsām-e se-gāne-ye xāb
dar rūz

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۳۱/۱۰

النوم فی النهار ثلثة العیولة و الفیلولة و القیلولة ...؛ خط: نستعلیق،
بی کا، بی تا، سطور چلیپا؛ جلد: تیماج قهوه ای، اص (۷۸ پ)،
سطور چلیپایی (۱۰/۵ × ۱۹/۵)، اندازه: ۲۱/۵ × ۱۲/۵ سم [ف: ۲۰-۵۱۳]

● حدیثی از پیامبر (ص) به نقل از عایشه / حدیث / عربی

hadīsī az payāmbār (s) be naql az 'āyeše

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۴۱/۱۰

خط: نسخ و نستعلیق، کا: جمال الدین محمد حسنی، تا: دوشنبه
جمادی الثانی ۱۱۱۸ ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ؛ شرقی نخودی،
جلد: میشن مشکى، اص (۱۲۰)، اندازه: ۲۲/۳ × ۳۴/۹ سم [ف: ۲۹/۱-۸۷-]

● حدیث یحیی بن محمد بن صاعد / حدیث / عربی

hadīt-u yahyā ibn-i muḥammad ibn-i šā'id

بغدادی، یحیی بن محمد، ۲۲۸ - ۳۱۸ قمری

baqdādī, yahyā ebn-e mohammad (844 - 931)

روایات مؤلف از طریق ابوالقاسم عبیدالله بن احمد مقدسی، ابن
صدیلانی در سال ۳۹۴ ق و روایت شریف ابوالحسین محمد بن

فرستگان: نسخه های خطی ایران (فتخا)؛ جلد دوازدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276250

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۲

علی تلواسکانی «ترواسکانی» (- پس از ۱۳۳۳ق) باشد. کاتب در ترقیمه رساله نخست این مجموعه آورده است: «این مجموعه مختصری است از کتاب هدایه الطالبین مرحوم مغفور علام فهام عالم متبحر ملا محمد تقی فاضل کاشانی و بعضی دیگر از کتب معتبره کلامی و اخبار و احادیث از کتب معتبره دینیه امامیه».

قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۰۴/۳

آغاز: ابتداء کرد بسم الله بنا بر حدیث شریفیکه از پیغمبر روایت شده کل امر ذی بال ... اختلافات کثیره من جمله از آنها اینستکه بآء در بسم الله چه بایست؛ **انجام**: ولی ترتیب الفاظشان یکی نباشد چون نهق و صعق ...

خط: نستعلیق، کا: شیخ محمد علی تلواسکانی، تا: ۱۳۳۳ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، ۳ گگ (۱۸۹-۱۹۱)، ۱۴-۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۸-۱۷]

● الحاصر لفوائد المقدمة لطاهر / نحو / عربی

al-hāšir li-fawā'id-il muqaddama li-tāhir

مؤید، یحیی بن حمزه، ۶۶۹ - ۷۴۹ قمری

mo'ayyed, yahyā ebn-e hamze (1271 - 1349)

وابسته به: مقدمه ابن بابشاذ = المقدمة المحسنة فی فن العریة؛ ابن بابشاذ، طاهر بن احمد (۴۶۹-)

تاریخ تألیف: محرم ۷۱۱ق

تهذیب و شرحی است بر کتاب مقدمه و شرح آن از تألیفات ابوالحسن طاهر بن احمد بن بابشاذ مصری معروف به ابن بابشاذ.

[دنا ۴۷۲/۴؛ البدر الطالع ۳۳۱/۲؛ بروکلان ۲۳۷/۲؛ هدیه العارفین ۵۲۶/۲؛ الاعلام ۱۷۴/۹؛ معجم المؤلفین ۱۳/۱۹۵]

قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۸۷۰/۱ عکسی

آغاز: الحمد اله الذی انزل القرآن مفصحا بفضله علم الاعراب ... اما بعد فانی رایت اکثر من تعلق بعلم العریة من اهل زماننا هذا محلقتین علی کتب الشیخ طاهر بن احمد بالدرس؛ **انجام**: فهذا ما اردنا ذکره من فوائد هذه المقدمة ... كان ذلك في شهر المحرم سنة احدى عشر و سبع مایه سنة، و الحمد لله وحده و الصلوة و السلام علی خیر الانام محمد علیه و علی آله افضل الصلوة و السلام.

نسخه اصل: موزه بریتانیا، ش Or. 3824؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم بن محمد، تا: ۴ جمادی الثانی ۷۹۸ق؛ مصحح، با نشانه بلاغ؛ ۱۲۴ گگ (۱-۱۲۴) [عکسی ف: ۲-۳۴۸]

● الحاصل / کیمیا / عربی

al-hāšil

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

رساله‌ای در دو جزء مستقل است و هر کدام در پی حل اتفاق و

hāšiyat-u hidāyat-il muhaddithin ilā tariq-il muhammadin

کاظمی، محمد امین بن محمد علی، - ۱۰۸۸ قمری
kāzemi, mohammad amīn-e-bn-e mohammad 'alī (- 1678)

وابسته به: هدایه المحدثین الی طریق المحدثین؛ کاظمی، محمد امین بن محمد علی (-۱۰۸۸ق)

حواشی کوتاهی است که مؤلف در حاشیه کتابش «هدایه المحدثین» که شرح باب دوازدهم «جامع المقال» طریحی است نوشته و شخص دیگری آن را جمع آوری کرده است.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۰۸/۳

آغاز: تحقیقات وجدناه فی هوامش شرح الفاضل الجید الاید محمد امین بن محمد علی الکاظمی علی جامع المقال فیما يتعلق باحوال الرجال بخطه الشریف: فی باب ابان وقع فی الکافی روایة ابن ابی عمیر؛ **انجام**: فی احتمال ارادته عند الاطلاق بعد - تم و الحمد لله ... المعصومین فی سنة ۱۲۳۰- انما کتبنا ها من نسخة بخط مؤلفها رحمة الله

بی کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴ گگ (۴۶-۴۹پ) [ف: ۱-۱۶۹]

● حاشیه هدایه المسترشدین / اصول فقه / عربی

hāšiyat-u hidāyat-il mustaršidin

اصفهانى مسجد شاهى، محمد علی بن محمد باقر، - ۱۳۱۸ قمری

esfahānī masjid-šāhī, mohammad 'alī ebn-e mohammad bāqer (- 1901)

وابسته به: هدایه المسترشدین فی شرح معالم الدین؛ اصفهانى، محمد تقی بن عبدالرحیم (-۱۲۴۸ق)

مشهد؛ وضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۳۵۹

آغاز: بسمله الحمدالله الذی شرح صدور العلماء العالمین باسراق؛ **انجام**: استنباط المسائل الفرعية ... بعد الاف ۱۲۸۰
خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: ۱۲۸۰ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکى [رایانه]

● حاشیه هیئت / هیات / فارسی

hāšiyē-ye hey'at

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۸

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۸۹۵]

● حاشیه یا شرح کتابی ناشناخته / متفرقه / فارسی

hāšiyē yā š.-e ketābī nāšenāxte

حاشیه یا شرحی است بر کتابی ناشناخته، این نسخه تنها شامل مقدمه کتاب است و از انجام افتادگی دارد و به احتمال از محمد تقی بن محمد حسین کاشانی تهرانی (- ۱۳۲۱ق) یا شیخ محمد

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛ جلد دوازدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276250

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۲

[مختصر ف: ۳۲]

آغاز: بسمله الحمد لله القائم على كل نفس بما كسبت. اما بعد فقد ذكرناه في كتابنا الاحراق الكبير: كيفية الاكسير...
انجام: و لذا افرنا للتصديقات في هذه الكتب كتابا مفردا و جعلناه تاليا لهذا الكتاب.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۳/۳ عکسی
آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه چستریتی، ش ۳۲۳۱؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی؛ ۴ص (۱۴-۱۸)، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۴-۳۲۱]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۴۲/۳

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۱۱۴]

۳. تهران؛ سیهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۶/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۸۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز زرکوب ضربی، ۴گک (۴۵-۴۸)، ۱۸ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۲۳×۱۴سم [ف: ۵-۴۷]

● احزاب القرآن و انصافه و ارباعه و اجزائه / تجوید /

فارسی

ahzāb-ol-qor'ān va ansāf-e-h va arbā'-e-h va ajzā'-e-h

اعمی اصفهانی، مختار، ق ۱۰ قمری

a'mā-ye esfahānī moxtār (- 16c)

باب فی ذکر معرفة احزاب القرآن و انصافه و ارباعه و اجزائه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۱/۳

خط: نسخ، کا: محمود بن عبدالله بن احمد، تا: سه شنبه ۲۰ رمضان ۱۲۴۵ق، جا: قزوین؛ جلد: مقوا، ۳ص (۴۵-۴۷)، ۱۲ و ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۱۱سم [ف: ۳۵-۲۱۳]

← احسائی ← احوال احمد بن زین الدین احسائی

● احسن الاخبار و تحفة الاخبار / تاریخ / فارسی

ahsan-ol-axbār va tohfāt-ol-axbār

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۱۶/۳-ف

ش ۳۲ (۱۲۶۹) تا ش ۱۷ (۱۲۷۱) چاپ رشت، از روی اصل؛ بی کا، بی تا [فیلمها - ف: ۲-۱۵۸]

● احسن الاغراض فی التشخيص و معالجات الامراض

/ طب / عربی

aḥsan-ul-ağrād fi-t-taṣḫīṣ wa mu'ālījāt-il-amrād

شافعی مصری، محمد

šāfē'ī mesrī, mohammad

● احراز ائمه اطهار (ع) / دعا / عربی

ahrāz-e a'emme-ye athār (ع)

شامل حرزهای چهارده معصوم علیهم السلام به نقل از «مهج الدعوات» ابن طائوس حلی. حرز جواد الائمه (ع) بر خلاف ترتیب در آخر نوشته شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۵۰

آغاز: بسمله، بسم الله استر عنك ربك بالواحد من شر كل حاسد؛ انجام: وسوسة او نقض فی دین او معیشت.

شامل حرزهای چهارده معصوم (ع) به نقل از مهج الدعوات ابن طائوس حلی، حرز جواد الائمه (ع) بر خلاف ترتیب در آخر نوشته شده است؛ خط: نسخ جلی و خفی، بی کا، تا: قرن ۱۴؛ جنس طومار: پوست آهو، دارای سرلوح زریوش زمینه ساده؛ واقف: اسدالله علم، تاریخ وقف: خرداد ۱۳۶۲؛ اندازه: ۷×۹سم [ف: ۱۵-۷]

● احراز چهارده معصوم (ع) / دعا / عربی

ahrāz-e čahārdah ma'sūm

به نام هر یک از معصومین (ع) چند حرز نوشته شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۰۸/۱۴

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکبای با ترنج هشت ضلعی در وسط و جدول، یک لا با مهر صحاف درون ترنج به نقش: «اللهی بحق نبی و ولی xx نظر کن سوی محمد علی (۱۱۷۱) در هر دو طرف جلد، ۵۰ص (۹۵-۱۴۴)، سطور چلیپا (۲۰×۶)، قطع: بیاضی، اندازه: ۲۴/۵×۹سم [ف: ۲۹۶-۲۹۱]

● احراز و اوراد / دعا / فارسی و عربی

ahrāze v-a owrād

با جداول و اوراد و دستور العمل آنها.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۶۷/۷

خط: نسخ معرب، کا: درویش یوسف، تا: ۱۲۳۷ق، جا: قاهره مصر؛ جدولها شنگرف؛ ۴گک، ۱۰ سطر (۱۷/۱۰)، اندازه: ۲۰/۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۶۰]

● الاحراق / کیمیا / عربی

al-iḥrāq

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (نخا)؛ جلد دوم؛ به کوشش مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276239

استاد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵/۲۳۴۴

پارساله در شرح معنیات از دانشن؛ بی کاه؛ تا: شوال ۱۲۹۴ق؛ ج: تهران؛ از روی نسخه اصل؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی زمینه سبز با گل و بوته سرخ و زرد و زرین و عطف تیماج سرخ، ص ۵ (۵۴۷-۵۴۲)، ۱۱ سطر (۱۱×۶)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۴ - ۳۶۹۰]

● **اخلاص = رساله قل هو الله / تفسیر / فارسی**

exlās = r.-ye qol hova-l lāh

نعمة الله ولي، نعمة الله بن عبد الله، ۷۳۰؟ - ۸۳۴ قمری
ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh
(1330 - 1431)

در تفسیر سوره توحید به نثر و نظم.
چاپ: نوربخش به نام «رساله قل هو الله» آن را چاپ کرده

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷/۳۷۲

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۶۶ق؛ ۳۳ سطر (۲۰×۹)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا - ف: ۱ - ۲۰۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷/۱۱۹۰

خط: نسخ ریز، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی الاصل
همدانی المسکن، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۳ص (۲۳۸-۲۴۰)، ۲۹ سطر، قطع:
رحلی، اندازه: ۵/۱۹×۳۲سم [ف: ۳۲ - ۱۴۸]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۶/۴۶۲۲

خط: نستعلیق، کا: میر غلام محی الدین، بی تا؛ کاغذ: ترمه، جلد:
رویه میشن قهوه‌ای ضریبی، ۲گگ (۵۶۹-۵۷۱)، اندازه:
۱۷×۲۵سم [ف: ۴ - ۶۷۹]

● **الاخلاص / اخلاق / فارسی**

al-exlās

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۴/۱۴۵۹۰

خط: نسخ، کا: ابوالمجد تبریزی، تا: ۷۲۰ق؛ اص (۳۴۰) [مختصر
- ف: ۳۸]

● **اخلاص التبعدي في وجوب التشهد / فقه / عربی**

ixlās-ut-ta'abbud fi wujūb-it-tašahhud

سماهیجی، عبدالله بن صالح، ۱۰۷۶؟ - ۱۱۳۵ قمری
samāhījī, 'abd-ol-lāh ebn-e sāleh (1666 - 1723)

تاریخ تألیف: ۱۱۱۲ق

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۶۶

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين و صلى الله
عليه محمد و آله اجمعين مسألة التشهد فعل واجب؛ انجام: لم
يتحمل انها من الواجبات ... و سيد المرسلين صلى الله عليه

بدون مقوا ضریبی، ۴ص (۱۲۶-۱۲۹)، ۲۰ سطر، اندازه:
۳/۱۵×۲سم [ف: ۴۳ - ۲۱۵]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۱۲۴

آغاز و انجام: برابر؛ من خط سید الجلیل الغفور المبرور میر
ابوالقاسم الفندرسکی.

خط: نسخ خوش، کا: رجب علی ابن عبدالله، تا: ۱۲۷۷ق؛ یک
مهر بیضی خوانا به شیوه طغرانیوسی دارد، خریداری از امرالله
صفری؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: مقوایی روکش
تیماج قهوه‌ای روشن مجدول ضریبی، با گل و بته، ۴گگ (۳۱-
۳۴پ)، ۱۷ سطر (۱۴×۸)، اندازه: ۵/۱۷×۲۲سم [رایانه]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴/۱۲۵۱۵

آغاز و انجام: برابر؛ و هذا نقل من خط ... ابوالقاسم الفندرسکی
رحمه الله تعالی.

بی کاه، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گگ (۱۷-۲۰پ) [ف: ۳۶ - ۳۱]

● **اخراج ما في القوة الى الفعل / کیمیا / عربی**

ixrāj-u mā fi-l quwwa ila-l fi'l

جابر بن حیان، ۱۲۰ - ۱۹۸؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739 - 814)

در بیان اشیاایی است که بالقوه خواص طلا را دارا می‌باشند و
بیان روش‌هایی که می‌توان آنها را به فعلیت طلا رسانید، و معنای
قوه و فعل و مرکب و بسیط و چگونگی تقسیم اشیا و طبایع
الکواکب السبعة و البروج الاثنی عشر و افلاک البروج و
الکواکب و دخول بعضها علی بعض و طبایع البلدان و خواص
النجوم و افعالها و القول فی الطب و التشریح و العلل و کیفیة و
المزاج و الطرح و الخواص و الطلسمات و استخدام العلویات و
بخورات الکواکب و المیزان و ... با عناوین «القول فی ...».

آغاز: الحمد لله الی لیس کمثله شیء و هو علی کل شیء قدير
الاول بلا مثال و الآخر بلا زوال و تعالی و تقدست اسماءه و هو
بکل شیء محیط
[الذریعة ۱۷۱/۲۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۰۸/۵

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی - پاکستان ۱۹۹۵؛ خط:
نسخ، کا: محمود حمدی، تا: پنج‌شنبه ۸ ذیحجه ۱۳۳۹ق؛ توسط
کاتب تصحیح شده؛ ۷۱ص (۱۷۶-۲۴۷) [عکسی ف: ۶ - ۲۰]

س الاخفات و الجهر فی الثالثة و رابعة الركعات < التسیحات
الاربعة (رسالة فی ...)

● **اخگر / معما / فارسی**

axgar

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد دوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276239

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳